

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія видавничої справи, культури та української філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

**РЕДАКТОРСЬКА ПІДГОТОВКА ДО ДРУКУ ХУДОЖНЬОГО ВИДАННЯ ЗА
ДОПОМОГОЮ ШІ-ІНСТРУМЕНТА «MIDJOURNEY» (НА ПРИКЛАДІ
ЗБІРКИ ВІРШІВ «МІЖ РЯДКАМИ: ВІДЛУННЯ ДУМОК»)**

студентки IV курсу
групи ВСРфмб-1-21-4.0д
спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійної програми
«Видавнича справа та редагування»
освітньо-професійного ступеня
«фаховий молодший бакалавр»
Кубрак Марії Сергіївни
Керівник: Тетяна ФОКІНА,
канд. пед. наук

Рекомендовано до захисту
ЦК з видавничої справи,
культури та української філології
Протокол від «__» _____
2025 р. № _____
Голова ЦК _____
Олена ГРУЗДЬОВА

Захищено «__» _____ 2025 р.
Оцінка _____
Оцінка за стобальною шкалою, рейтингова оцінка
Протокол ЕК від «__» _____ 2025 р.
№ _____
Голова ЕК _____ Микола АНДРІЙЧУК,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри видавничої справи та
редагування Національного технічного
університету України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського»

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕДАКТОРСЬКОЇ РОБОТИ З ХУДОЖНІМИ ВИДАННЯМИ.....	6
1.1 Загальна характеристика художніх видань.....	6
1.2 Особливості редагування художніх творів.....	10
1.3 Співпраця редактора з авторами під час підготовки художніх творів.....	12
1.4 Роль редактора в створенні художнього твору.....	15
Висновки до розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ РЕДАКТОРА НАД ТЕКСТОМ І ХУДОЖНІМ ОФОРМЛЕННЯМ ЗБІРКИ ВІРШІВ	19
2.1 Специфіка редагування тексту для збірки віршів	19
2.2 Значення візуального оформлення в збірці віршів.....	23
2.3 Використання сучасних комп'ютерних програм та ІІІ-ресурсів для ілюстрування та верстки збірки віршів	28
2.4 Особливості верстання збірки віршів	31
Висновки до розділу 2.....	36
РОЗДІЛ 3 ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЄКТУ ЗБІРКИ ВІРШІВ.....	36
«МІЖ РЯДКАМИ: ВІДЛУННЯ ДУМОК»	37
3.1 Загальна характеристика концепції проєкту	37
3.2 Особливості художньо-технічного оформлення проєкту	40
3.3 Використання ІІІ-інструменту для створення ілюстративного оформлення.....	46
3.4 Засоби промоції видавничого продукту на ринку	49
Висновки до розділу 3.....	51
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний український книжковий ринок постійно змінюється, і за останні роки попит на друковані книги в Україні значно збільшився. Однак, попри широкий спектр літературних жанрів, українські читачі частіше надають перевагу прозі, залишаючи поезію поза увагою. Це потребує нових підходів до оформлення поетичних видань для зацікавлення якомога більшої кількості аудиторії.

З початком повномасштабного вторгнення українці почали все більше цікавитися творами саме українських авторів. Тому видання збірок віршів молодих авторів сприяє розвитку нових літературних талантів, надаючи їм платформу для вираження своїх думок і почуттів. Це важливо для збереження та розвитку літературної спадщини країни.

Попит на якісні літературні видання, що вирізняються оригінальним оформленням та ілюстраціями, зростає. Сучасні читачі цінують видання, які поєднують в собі цікаві тексти та візуальну привабливість. В епоху стрімкого розвитку цифрових технологій важливо використовувати інтернет-ресурси для створення та поширення літературних творів. Це дозволяє залучити ширшу аудиторію та зробити літературу доступнішою, водночас підвищуючи її якість та естетичну привабливість.

Об'єкт дослідження — збірка віршів.

Предмет дослідження — редакторська підготовка до друку художнього видання за допомогою ШІ-інструменту «Midjourney».

Мета дослідження — проаналізувати специфіку редакторської підготовки художнього видання з використанням ШІ-інструменту «MidJourney».

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

1. Проаналізувати специфіку редакторської роботи з текстами художніх видань.
2. Дослідити особливості художньо-технічного редагування художніх творів.

3. Дослідити та проаналізувати ШІ-інструменти, що використовуються для створення ілюстрацій.
4. Вивчити можливості та обмеження ШІ-інструменту «MidJourney» в контексті створення ілюстрацій для літературно-художніх видань.
5. Створити проєкт — збірку віршів «Між рядками: відлуння думок».

Методи дослідження: описовий метод — для опису, оформлення та систематизації теоретичних положень й результатів дослідження; описовий метод — для аналізу процесу редагування, опису результатів, особливостей концепції видання; метод індукції — для формулювання висновків на підставі оформлених результатів дослідження; метод дедукції — для формування конкретних практичних рекомендацій з теоретичних матеріалів і застосування їх при створенні й редагуванні видань; метод синтезу — для формулювання висновків на основі поєднання теоретичних тверджень, положень, понять та результатів дослідження; метод аналізу — для детального вивчення, дослідження та інтерпретації різних джерел інформації.

Теоретичне значення. Дослідження розширює наукові уявлення про використання ШІ-інструментів для створення ілюстрацій до художніх видань, сприяючи розвитку теоретичних основ цифрової графіки та її інтеграції в літературний контекст. Вивчення того, як ШІ може інтерпретувати та візуалізувати поетичні образи, відкриває нові напрямки в дослідженні взаємодії між технологіями та мистецтвом. Крім того, дослідження сприяє формуванню теоретичної бази для розуміння того, як ШІ може бути використаний для збагачення літературних видань, з акцентом на те, яким чином ШІ-ілюстрації можуть впливати на сприйняття поетичного тексту читачем і як вони можуть взаємодіяти з авторським стилем. Також дослідження робить внесок в теорію редагування, розглядаючи нові аспекти роботи редактора в епоху цифрових технологій, аналізуючи, як редактор може використовувати ШІ-інструменти для оптимізації процесу створення ілюстрацій.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані видавцями, художниками та дизайнерами для створення ілюстрацій до збірок

віршів. Видавці зможуть використовувати результати дослідження для впровадження ШІ-інструментів у свої робочі процеси, що дозволить скоротити час та витрати на створення ілюстрацій, а практичні рекомендації допоможуть їм обрати оптимальні ШІ-інструменти та методи їхнього використання. Художники та дизайнери зможуть використовувати ШІ для створення унікальних та якісних ілюстрацій, які зроблять збірки віршів привабливішими для читачів, а дослідження надає конкретні приклади та рекомендації щодо використання «Midjourney» для створення ілюстрацій, які відповідають специфіці поетичних творів. Також використання ШІ для створення ілюстрацій може стати маркетинговим інструментом для залучення уваги до видання, надаючи можливість створення унікального візуального контенту, для просування видання в соціальних мережах.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох основних розділів з висновками до кожного з них, підрозділів, загальних висновків, списку використаних джерел (41). Загальний обсяг сторінок — 60, з них основного тексту — 54.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕДАКТОРСЬКОЇ РОБОТИ З ХУДОЖНІМИ ВИДАННЯМИ

1.1 Загальна характеристика художніх видань

У сучасній видавничій справі художні видання належать до ключових категорій серед друкованої продукції. Вони поєднують у собі не лише текстове наповнення, але й візуальну частину. Таке поєднання створює цілісний образ книги як художнього об'єкту. Їхнє призначення не обмежується лише передачею художнього тексту, вони також є інструментом формування естетичного досвіду читача, засобом комунікації між автором та аудиторією, а також об'єктом мистецького споживання.

Художні видання відіграють важливу роль у збереженні та популяризації літературної спадщини, сприяють естетичному вихованню суспільства, впливають на читацькі вподобання та смакові орієнтири, а також репрезентують тенденції літературного процесу. Крім того, через поєднання вербального й візуального компонентів такі видання здатні формувати нові формати сприйняття тексту та розширювати уявлення про книгу як про цілісний культурний об'єкт.

Протягом історичного розвитку вигляд художніх видань постійно змінювався, що пов'язано з суспільними змінами, розвитком друкарської справи та технологічними інноваціями у сфері книговидавництва. Починаючи від манускриптів і перших друкованих зразків — інкунабул XV століття — і аж до сучасних мультимедійних видань та цифрових книг можна простежити еволюцію як форми, так і змісту книжкової продукції [37]. Кожна історична доба вносила свої зміни у вигляд та зміст художнього видання. Ці зміни зумовлені особливостями політичного устрою, розвитку поліграфії, запитами самих читачів та зміною уявлень про саму функцію книги. Таким чином, художнє видання постає як складна система комунікацій, у межах якої взаємодіють автор, художник-оформлювач, редактор, видавець і читач. Ця взаємодія формує багатовимірний простір

інтерпретацій, у якому книга виконує не лише функцію носія тексту, але й роль посередника між культурною ідеєю та її суспільним втіленням.

Відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 3017:2015, літературно-художнє видання — це видання, що містить твір (твори) художньої літератури. До таких видань належать твори різноманітних жанрів: прозових, поетичних, драматичних, фольклорних, а також документально-художні, художньо-публіцистичні та мемуарні [1]. Така класифікація відображає жанрову і тематичну багатогранність художніх видань і дозволяє простежити за змінами естетичних моделей та смислових настанов.

Подібного визначення дотримується й дослідниця Г. Швецова-Водка, яка акцентує на тому, що літературно-художнє видання класифікується не лише за жанром, а й за інформаційним наповненням. З огляду на це дослідниця виділяє кілька основних типів таких видань: наукові, науково-популярні, масові, а також альманахи, антології, документально-художні й науково-художні твори [31]. Такий підхід демонструє спробу систематизувати художню літературу з урахуванням її функціонального призначення та цільову аудиторію.

Більш розгорнуте і змістовне трактування поняття літературно-художнього видання пропонує дослідник і практик видавничої справи М. Тимошик. На його думку, літературно-художнє видання — це категорія видань, що охоплює твори художньої літератури різних жанрів, написані в різні історичні періоди, у різних країнах і культурних контекстах. Науковець наголошує на тому, що жанрова, стильова й тематична різноманітність цієї категорії видань не лише ускладнює їх класифікацію, а й значною мірою збагачує читацьке сприйняття. Вона сприяє формуванню міжкультурного діалогу, відкриває простір для інтерпретацій і забезпечує глибше осмислення літературних текстів у контексті глобального культурного процесу [29].

Аналіз положень наукових джерел, нормативно-правових актів у сфері книговидавництва, а також фахової літератури дозволяє дійти висновку, що літературно-художні видання посідають особливе місце у структурі видавничої системи. Їхня специфіка виявляється в багатожанровості, стилістичній гнучкості, високому рівні

естетизації поліграфічного виконання та здатності інтегрувати художній текст із засобами візуально-графічного оформлення. Саме це поєднання робить книгу не лише носієм тексту, але й повноцінним об'єктом візуальної культури з потужним естетичним матеріалом.

Таким чином, художні видання — це не лише продукт літературної творчості, а й результат взаємодії культурних, соціальних і професійно-видавничих чинників. Вони формуються на перетині творчого задуму автора, естетичних засад художнього оформлення, технологічних можливостей видавничого процесу та актуальних потреб і очікувань читацької аудиторії. Їх вивчення та розвиток мають стратегічне значення для збереження національної культурної спадщини, підтримки літературного процесу та естетичного виховання читача в сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації.

Художні видання відіграють вагомую роль у функціонуванні літературного процесу, оскільки вони не лише передають авторський текст, а й беруть активну участь у формуванні читацької свідомості, культурної ідентичності та суспільного світогляду. Їхнє значення зумовлене наявністю комплексу функцій, кожна з яких виявляє окремий аспект впливу художньої літератури на особистість і суспільство загалом. Відомий дослідник у галузі літературної освіти та книговидавництва Олександр Заболотний виокремлює такі ключові функції художнього видання:

1. Естетична функція полягає у впливі на чуттєву сферу читача. Через емоційно насичені художні образи твори літератури викликають глибокі переживання, естетичне захоплення, формують здатність відрізнати прекрасне від потворного. Саме ця функція сприяє розвитку емоційного інтелекту й формуванню художнього смаку.
2. Виховна функція реалізується через морально-етичний зміст літературних творів. Вони наголошують на цінностях добра, справедливості, гуманізму, формують позитивні зразки поведінки, сприяють патріотичному вихованню та громадянському становленню особистості.
3. Пізнавальна функція виявляється у здатності літератури знайомити читача з різноманітними аспектами дійсності. Завдяки художнім образам читач

пізнає не лише вигадані історії, але й отримує знання про історичні події, соціальні явища, культурні контексти, особливості ментальності різних народів і епох.

4. Комунікативна функція забезпечує зв'язок між автором і читачем, створюючи простір для обміну думками, емоціями, ідеями. Через текст відбувається передача індивідуального досвіду письменника до широкої читацької аудиторії, що створює підґрунтя для діалогу культур.
5. Розважальна функція виконує роль психологічної розрядки. Художня література дає змогу читачу відволіктися від буденних проблем, зануритися у вигаданий світ, пережити нові емоції й отримати задоволення від читання. Це сприяє зниженню стресу та покращенню загального емоційного стану.
6. Націєтвірна функція особливо актуальна в контексті сучасних суспільно-політичних трансформацій. Література є важливим чинником формування національної свідомості, збереження історичної пам'яті та утвердження культурної ідентичності. Вона зберігає колективний досвід, передає наступним поколінням історичні уроки, відображає духовні цінності народу.
7. Творча функція полягає в тому, що художнє слово стимулює уяву, критичне мислення та здатність до інтерпретації. Процес читання сприяє формуванню творчого потенціалу особистості, спонукає до рефлексії, самовираження та навіть власної літературної діяльності, перетворюючи читача на активного учасника творчого процесу [13].

Таким чином, на відміну від інших видів видань — наукових, науково-популярних, технічних тощо — художні видання вирізняються пріоритетністю образного, емоційного, естетичного аспектів. Для них характерна жанрова різноманітність й варіативність форм. Їхнє головне призначення полягає не лише в передачі інформації, а в створенні емоційного та духовного досвіду, який впливає на людину на різних рівнях сприйняття. У добу цифрових трансформацій художнє видання зберігає свою актуальність як синкретичний тип друкованої продукції, що

потребує уваги не лише з позицій літературознавства, а й в контексті видавничої справи, графічного дизайну й культурології. Таке видання поєднує зміст і форму, текст та візуальне оформлення, завдяки чому книга стає не лише носієм літературного твору, а й естетичним об'єктом, важливим для розуміння культурних процесів.

1.2 Особливості редагування художніх творів

Редагування (фр. *rédaction* від лат. *redactus* — приведений до порядку, впорядкований) — вид фахової діяльності, пов'язаної з підготовкою до випуску у світ творів друку та аудіовізуальної продукції [20]. У випадку художньої літератури цей процес має свої особливості, що вирізняють його від інших видів редагування.

Редагування художніх творів — складний і багатогранний творчий процес, який потребує не лише глибоких знань мовних норм і стилістичних засобів, а й високого рівня літературної ерудиції, тонкого чуття до художнього слова, розуміння авторського задуму та культурно-історичного контексту твору. Основна мета редагування художнього тексту полягає не просто в механічному виправленні помилок, а у збереженні стилістичної цілісності тексту, підсиленні його виразності, забезпеченні логічної побудови й відповідності нормам літературної мови. На відміну від наукових чи публіцистичних текстів, де редактор може активно втручатися в структуру і зміст, робота з художнім твором вимагає особливої делікатності. Редактор зобов'язаний зберегти індивідуальний стиль автора, його художній образний лад, систему персонажів і композицію твору. Втручання можливе лише тоді, коли є об'єктивні порушення мовних норм або внутрішньої логіки тексту [30].

Редагування художніх текстів може відбуватись на різних рівнях, залежно від потреби. Спершу звертають увагу на мовностилістичне редагування — це виправлення граматичних, синтаксичних та лексичних помилок, удосконалення мовної виразності, але так, щоб не зіпсувати авторського стилю. Потім відбувається

літературне редагування, що передбачає глибший аналіз твору: оцінку загальної побудови тексту, логіки сюжету, розвитку характерів персонажів тощо. І, нарешті, концептуальне редагування, під час якого редактор оцінює наскільки твір цікавий, його художню доцільність та загальну цінність для майбутнього читача.

Літературне редагування (від лат. *redactus* — приведення в порядок) — це професійна діяльність, спрямована на аналіз і вдосконалення мовного твору у зв'язку з підготовкою його до друку. Основою цієї діяльності є критичне осмислення твору з метою його об'єктивної оцінки та надання авторові підтримки у вдосконаленні як форми, так і змісту матеріалу [8]. Якщо предметом технічного редагування є елементи, що виражають зміст (шрифти, виділення, заставки тощо), то предметом літературного редагування є елементи, які творять цей зміст — композиція, тема, факти, мова та інші складові твору [14].

Загалом завдання літературного редагування полягає в тому, щоб:

- 1) вивчити закономірності процесу редагування, а також ті принципи й вимоги, які висуваються до цього виду діяльності;
- 2) розробити ефективну методику роботи над матеріалом (рукописом) [14].

Таке знання теорії та методики літературного редагування дає змогу:

- 1) досягти найоптимальнішої єдності змісту і форми;
- 2) покращити композиційну побудову;
- 3) витримати логічну чіткість;
- 4) забезпечити точність лексико-стилістичного оформлення;
- 5) посилити вплив твору на читача (глядача, слухача) [14].

Важливо усвідомлювати, що редактор не є цензором чи співавтором. Його роль полягає в тому, щоб допомогти авторові краще реалізувати задум, виявити й усунути слабкі місця, зберігаючи при цьому індивідуальність твору. Наприклад, якщо в тексті персонаж у різних сценах виявляє суперечливі риси без достатнього мотивування, редактор може звернути на це увагу, запропонувати уточнення або запитати про логіку задуму. Проте останнє слово завжди залишається за автором.

Разом із тим, редактор художнього твору виконує ще низку важливих функцій. Він не лише працює над мовною точністю й стилістикою, а й координує

весь процес підготовки видання — від першої версії оригіналу до фінального макета. Це означає постійну співпрацю з коректорами, верстальниками, художниками-оформлювачами та іншими фахівцями. Без чіткої взаємодії між усіма учасниками процесу неможливо досягти високої якості книжкового продукту [23].

Особливу складність становлять тексти, в яких використовуються діалектизми, просторіччя, сленг чи інші мовні засоби, що відображають соціальний контекст або створюють художній ефект. У таких випадках редактор має діяти не механічно, а виважено — оцінити, наскільки ці засоби обґрунтовані в контексті твору, чи виконують вони художню функцію. Важливо розуміти, що відхилення від літературної норми не завжди є помилкою — іноді це свідомий авторський прийом, який виконує певну смислову чи стилістичну функцію [23].

Таким чином, редагування художніх творів — це не технічна, а передусім творча діяльність, що передбачає співпрацю з автором на рівні ідей, форм, образів. Успішне редагування — це не коли текст переписано, а коли авторові вдалося реалізувати свій задум ще глибше, точніше й виразніше завдяки професійному й уважному партнерству з редактором.

1.3 Співпраця редактора з авторами під час підготовки художніх творів

Співпраця з автором — одне з найважливіших і водночас найскладніших завдань редакторської роботи. Щоб художній текст був високої якості, редактору потрібні не лише професійні знання, а й креативність, вміння налагоджувати контакти з людьми та розуміти творчий процес автора. Тут важливим є виявлення та підтримка талановитих авторів, подолання комунікативних бар'єрів і стимулювання їхньої творчої продуктивності — усе це безпосередньо впливає на якість та успіх майбутнього видання. Редактору потрібно не лише мати фахову підготовку, а й поєднувати в собі риси психолога, менеджера і навіть юриста, бо створення комфортних умов для творчого процесу — запорука плідної співпраці.

Тому важливо усвідомлювати значущість цього аспекту редакторської діяльності та постійно вдосконалювати навички комунікації й взаєморозуміння з авторами.

Сучасна видавнича справа висуває перед редактором нові виклики в організації співпраці з авторами. Зростання кількості приватних видавництв і запровадження гнучких моделей управління у комерційних структурах надають авторам ширші можливості вибору — з ким працювати, у якому форматі та на яких умовах. Проте така свобода часто супроводжується зниженням рівня захищеності й чіткості у встановленні робочих відносин. У цих умовах особливої ваги набувають комунікативні здібності редактора — саме вони є вирішальними у процесі встановлення контакту з потенційними авторами, налагодження довіри та зацікавлення у співпраці. Результативність такої взаємодії значною мірою залежить від психологічної обізнаності, емоційного інтелекту, уміння вести діалог і конструктивно вирішувати можливі суперечності.

Успішна співпраця редактора з автором базується на спільних інтересах, взаємній мотивації та вигоді для обох сторін. Щоб забезпечити своєчасне та якісне виконання спільних завдань, важливо розуміти внутрішню структуру цього процесу. Для досягнення результативної взаємодії важливо чітко розуміти основні етапи робочого процесу. До них належать: мотивація, редакторський аналіз, прийняття рішень, внесення правок і контроль за виконанням. Цей механізм охоплює три ключові функції: організаційну, творчу та контрольну, кожна з яких відіграє важливу роль у формуванні якісного літературного продукту.

Організаційна включає організаційно-технічні, організаційно-технологічні та організаційно-маркетингові функції у книжковому видавництві. Ця функція реалізується на всіх етапах видавничого процесу. Під час роботи над книгою вона реалізується до і після підписання угоди з автором, а у співпраці з кореспондентами — через постановку завдань і отримання результатів. Творча передбачає роботу над створенням та вдосконаленням вмісту. Контрольна здійснює оцінку та перевірку матеріалу [21].

Організаційно-технічна функція включає укладання угод з автором, прийняття авторського оригіналу, перевірку комплектності та технічного стану рукопису, реєстрацію оригіналів та оформлення паспорта на рукопис. Вміння працювати з документами та кореспонденцією, що стосується фінансово-розрахункових операцій та інших адміністративних питань, також є важливим аспектом роботи редактора [21].

Організаційно-технологічна функція передбачає реалізацію поставленої мети за відомими алгоритмами. Редактор-фахівець є структурним елементом технологічного процесу реалізації видавничої програми, яка здійснюється на трьох етапах: проєктивному, виконавчому та оцінювально-коректувальному. На кожному з цих етапів редактор повинен працювати з оригіналом, координувати роботу різних фахівців та узгоджувати правки з автором [21].

Організаційно-маркетингова функція включає рекламування книг, організацію рекламних заходів та кампаній, оцінку ефективності реклами та проведення мотиваційного аналізу. Участь автора у презентації та рекламуванні книги є корисною, оскільки він висловлює своє ставлення до видання, а редактор збалансовує це з об'єктивними позитивними моментами книги [21].

Не менш важливою є творча функція, яка охоплює редакційну роботу з авторським оригіналом. Основні завдання цієї функції полягають у роботі над фактичним матеріалом і композицією видання, внесенні правок і скорочень для дотримання певного обсягу, створенні оригінал-макета видання та виконанні редакційної коректури. Також необхідно опрацьовувати таблиці та ілюстраційний матеріал, перевіряти відповідність позначень та посилань у тексті. Редактор повинен володіти всіма нормами сучасної української літературної мови і вміти користуватися мовними виражальними засобами відповідно до мети й змісту мовлення. Оцінка твору відповідно до норм сучасної літературної мови також є важливим завданням редактора [21].

Остання функція — це контрольна. Редактор повинен оцінити повноту оригіналу, направити його на рецензування, ознайомити автора з висновками та скласти акт схвалення. Він також перевіряє фактичний матеріал: дати, цитати,

географічні назви та прізвища, зіставляючи їх із першоджерелами і виправляючи помилки. Під час вичитування відредагованого оригіналу і коректурних відбитків редактор виправляє помилки, дотримуючись правил граматики й орфографії. Редактор забезпечує дотримання вимог державних стандартів, правильність написання, уніфікованість термінів, символів та одиниць вимірювання. Він перевіряє правильність оформлення таблиць, формул, довідкового апарату та бібліографічного опису, відзначає всі особливості вичитування у редакторському паспорті, користується нормативними матеріалами з коректорської та редакційно-видавничої роботи [21].

1.4 Роль редактора в створенні художнього твору

Редактор у процесі створення художнього твору виконує надзвичайно важливу й широко функціональну роль, яка виходить далеко за межі звичайної корекції мовних помилок чи стилістичних недоліків. Він виконує роль творчого партнера автора, який допомагає зробити твір більш цілісним, виразним і професійним. Редактор супроводжує текст на всіх етапах його створення, працюючи над структурою, стилем та логікою. Редактор — це радник, помічник у справі творення тексту автором [26]. У процесі редагування можуть виникати складнощі, сумніви або невпевненість у власних силах. Редактор підтримує, дає конструктивний зворотний зв'язок, допомагає знайти найкращі рішення, зберігаючи при цьому індивідуальність автора. Така співпраця робить процес творчості більш продуктивним і приємним.

На початковому етапі роботи редактор уважно аналізує оригінал, оцінюючи його художню цінність, сюжетну лінію, характер персонажів, мову і загальний стиль. Він визначає, наскільки твір відповідає обраному жанру, чи є сюжет цілісним, чи вдало розкриті головні ідеї та теми. Це допомагає знайти слабкі місця, сюжетні невідповідності чи непослідовності, які можуть заважати читачам

зрозуміти цей твір. Такий глибинний аналіз дає змогу сформулювати план подальшої роботи над текстом.

Наступним важливим завданням редактора є робота над композицією. Він допомагає автору впорядкувати сюжет, розставити правильні акценти, зробити розвиток подій логічним і цікавим. Редактор може запропонувати скоротити чи додати якісь епізоди, щоб підсилити інтригу або краще розкрити персонажів. Ця робота потребує творчого підходу і уважного ставлення до авторського задуму, адже мета редактора — не змінити стиль автора, а допомогти йому максимально ефективно донести свою ідею.

Особливу увагу редактор приділяє відповідності твору жанровим та стилістичним нормам. Кожен жанр характеризується власними нормами, які важливо враховувати для створення цілісного і переконливого художнього світу. Редактор, який володіє глибокими знаннями літературознавства і культурних традицій, допомагає автору зорієнтуватися у вимогах жанру, уникнути жанрових кліше або, навпаки, — грамотно ними скористатися, що в кінцевому результаті підсилює художню якість твору. Редактор працює над тим, щоб текст був не лише грамотно написаний, а й живий, емоційно насичений, привабливий для читача. Редактор покращує виразність мови, уникає повторів, підбирає точні слова та вдосконалює синтаксис, щоб текст звучав природно і гармонійно.

Окрім творчої складової, редактор виконує і технічну роботу: виправляє граматичні, орфографічні, пунктуаційні помилки, слідкує за логікою речень і правильністю форм. Це забезпечує чистоту тексту і його професійний вигляд, що дуже важливо для сприйняття твору читачем.

Не менш важливим аспектом редакторської роботи є дотримання етичних принципів. Редактор має поважати авторський задум і не нав'язувати своїх власних ідей, не змінювати основний зміст твору без погодження з автором. Його завдання — допомогти автору знайти найкращий спосіб донести свої думки і почуття до читача, зберігаючи унікальність його голосу. Саме ця повага до авторства робить редакторську діяльність творчим і делікатним процесом.

Окрім творчої складової, редактор виконує і технічну роботу: виправляє граматичні, орфографічні, пунктуаційні помилки, слідкує за логікою речень і правильністю форм. Це забезпечує чистоту тексту і його професійний вигляд, що дуже важливо для сприйняття твору читачем.

На фінальному етапі редактор готує текст до публікації: він узгоджує форматування, співпрацює з коректорами, дизайнерами та видавцями. Від якості цієї роботи залежить не лише зовнішній вигляд книги, а й її успішність на ринку. Редактор може також брати участь у підготовці анотацій, рекламних матеріалів і визначенні цільової аудиторії.

Загалом роль редактора в створенні художнього тексту — це комплексна і творча діяльність, яка допомагає автору створити не просто гарний, а досконалий художній твір. Редактор виконує функцію посередником між автором і читачем. Від його професійної компетентності, літературної майстерності залежить якість кінцевого твору, який вийде у світ і буде оцінений читачами. Таким чином, редактор є одним із важливих учасників літературного процесу, що сприяє розвитку і збагаченню художньої літератури.

Висновки до розділу 1.

Теоретичні засади редакторської роботи з художніми виданнями є однією з ключових категорій у сучасній видавничій справі. Художні видання не лише виконують роль носія літературного змісту, а й є комплексним мистецьким об'єктом, який формує культурну ідентичність, естетичні смаки та читацькі уподобання. Різноманітність жанрів і стилів цих видань відображає історичний та культурний розвиток суспільства та технологій друку й видавничих практик.

Вивчення нормативних документів і наукових підходів показало, що літературно-художні видання охоплюють широкий спектр жанрів і типів, що відрізняються функціональним навантаженням і аудиторним призначенням. Така класифікація допомагає глибше розуміти природу художньої книги як культурного феномену, що поєднує в собі літературний текст і візуально-естетичний образ. Важливо, що художні видання виконують низку соціокультурних функцій —

пізнавальну, комунікативну, виховну та естетичну, завдяки чому вони впливають не лише на інтелект, а й на духовний світ читача.

Редагування художніх творів — це особливо складний і відповідальний процес, який виходить за межі суто технічного виправлення помилок. Воно вимагає глибокої літературної ерудиції, чутливості до авторського стилю та розуміння художньої цінності твору. Редактор у цій роботі не просто виправляє мовні недоліки, а є співтворцем, який допомагає розкрити потенціал тексту, зберігаючи унікальність і цілісність авторського задуму. Різні рівні редагування — від мовностилістичного до концептуального — підкреслюють складність і багатогранність цієї професійної діяльності.

Також варто звернути увагу на особливості співпраці редактора з автором. Вона базується на взаємній довірі, творчому діалозі та чіткій організаційній структурі, що включає мотивацію, редакторський аналіз, внесення правок і контроль за якістю. В умовах сучасного видавничого ринку, де збільшується конкуренція і гнучкість форм співпраці, роль редактора як комунікатора, менеджера і психолога стає вирішальною для успішного створення книги.

Таким чином, розглянуті теоретичні засади підкреслюють, що редакторська робота з художніми виданнями — це комплексна творчо-професійна діяльність, що сприяє не лише підготовці якісного літературного продукту, а й розвитку культурної спадщини, естетичного виховання читачів та збереженню авторської індивідуальності у сучасних видавничих процесах.

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ РЕДАКТОРА НАД ТЕКСТОМ І ХУДОЖНІМ ОФОРМЛЕННЯМ ЗБІРКИ ВІРШІВ

2.1 Специфіка редагування тексту для збірки віршів

Редагування художніх текстів, зокрема віршів, є складним процесом, що потребує особливої фахової підготовки, розуміння специфіки поетичної мови та глибокої поваги до авторського задуму. Одним із перших питань, яке постає перед редактором поетичної збірки, є визначення меж редагування: чи доцільно втручатися у художню тканину вірша, який є виразом індивідуального світовідчуття автора, продуктом його естетичного мислення та внутрішнього переживання? Науковий і видавничий досвід підтверджує, що редагування поетичного тексту є не лише виправданим, а й необхідним етапом роботи над літературно-художнім виданням. Це пояснюється тим, що автор, занурений у творчу роботу, не завжди може критично оцінити власний текст. Саме тому професійний редактор покликаний виступити зовнішнім аналітиком, який допомагає виявити й усунути ті недоліки, які ускладнюють сприйняття поезії або знижують її художню якість [34].

Редакторська праця над поетичним твором передбачає збереження авторського стилю й інтенцій, однак при цьому охоплює такі аспекти, як: усунення стилістичних надмірностей (наприклад, надто щільне використання тропів — метафор, порівнянь, епітетів — які, замість підсилення образності, можуть перевантажувати текст і робити його важким для розуміння); виявлення й виправлення мовних похибок (зокрема, помилкового вживання граматичних форм, як-от узгодження роду: «*біль нестерпна*» замість нормативного «*нестерпний біль*»); корекція порушень ритміко-інтонаційної структури вірша, що є критично важливим для збереження його мелодійності та емоційної виразності. Також редактор звертає увагу на повтори, які не мають функціонального навантаження і не слугують художньому задуму, а натомість створюють враження одноманітності або стилістичної недбалості. Важливо відзначити, що у поезії повтори можуть бути як

стилістичним прийомом, так і небажаною помилкою, тож редактор має вміти диференціювати їхнє використання.

Особливість поетичного тексту також полягає в його високій емоційній насиченості, метафоричності, лаконічності й концентрації художніх засобів, що зумовлює специфічний підхід до редагування. Поезія часто є глибоким відображенням суб'єктивного сприйняття світу автором, який у своїх творах передає індивідуальне бачення, почуття й ідеї стан через так зване «авторське Я» або образ ліричного героя [17].

У ліричному тексті емоційне ставлення до зображеного найчастіше реалізується в кількох характерних формах. Зокрема, це може бути ентузіастична форма, коли поет звертається до зовнішніх подій, явищ або об'єктів, використовуючи першу або третю особу, що свідчить про особисте або відсторонене сприйняття. Також поширена апострофічна форма, де автор звертається до другої особи — реального або уявного адресата, що виконує роль співрозмовника або художнього об'єкта. Окрім цього, у поезії може проявлятися кармінна форма, коли ліричний голос іде від глибоко особистого, внутрішнього «Я» автора, демонструючи його власне бачення з чітко вираженою суб'єктивною перспективою.

Саме через таку інтимну, глибоко особисту природу поезії редагування віршованих творів набуває особливого значення і потребує максимально обережного підходу. У процесі редагування обов'язково бере участь і сам автор, який зазвичай володіє певними навичками літературного й авторського редагування, а також має чітке уявлення про естетичну й емоційну цілісність власного твору. Тому поети часто з великою увагою й навіть недовірою ставляться до втручань літературного редактора, особливо коли йдеться про зміну форми, ритміки чи лексичної структури їхніх текстів.

Автори статті «Галузеві норми редагування поетичних текстів» цілком слушно підкреслюють, що протягом останніх десяти років з'явилося багато різних рекомендацій стосовно редагування поетичних творів, однак «...практично в усіх авторів рекомендації суттєво відрізняються...» [25].

У сучасному інформаційному просторі, а саме мережі Інтернет, доступні численні онлайн-сервіси, які здатні автоматично генерувати поетичні тексти (так звані «віршوماзи»), що свідчить про можливість автоматизованого редагування поезії. Однак виникає запитання щодо рівня якості такого редагування. Як зазначають дослідники в уже згаданій статті, програма «Поет», наприклад, може стати корисним інструментом для покращення авторського тексту [25]. Проте повна довіра до таких програм у процесі редагування, особливо поетичних творів, є сумнівною, адже художній текст потребує тонкого індивідуального підходу.

Для впорядкування процесу редагування поетичних творів у 2014 році було укладено каталог галузевих норм редагування поетичних творів. У цьому каталозі систематизовано вимоги за трьома ключовими напрямками: літературознавчим, лінгвістичним і поліграфічним:

1. Літературознавчі норми.

1.1. Наявність рими. Рядки поетичних стоп в усьому творі повинні римуватися лише за однією схемою, за винятком тих віршованих форм, які не потребують рими (наприклад, верлібр або білий вірш).

1.2. Дотримання віршованого розміру. У вірші має бути дотриманий лише один віршований розмір, за винятком окремих випадків, коли допускається зміна розміру, як-от у білому вірші.

1.3. Поділ на стопи. У поетичному творі має бути дотримана лише одна стопа. Допускаються винятки у вільному вірші або в розлогіх текстах, де зміна стопи зумовлена зміною настрою чи тематики.

1.4. Місце ритму в творі. Упродовж усього поетичного твору має бути дотриманий один і той самий ритм.

2. Лінгвістичні норми.

2.1. Наголос. Наголос слова в поетичному творі повинен відповідати його наголошенню в орфоепічному словнику [25]. Якщо в слові допускається декілька варіантів наголошення, автор має право обрати той, що найкраще відповідає ритму чи інтонації твору. Також у деяких формах вірша можливе зміщення наголосу задля ритмічної гармонії.

3. Поліграфічні норми

3.1. Розташування рядків. Рядки на сторінці повинні бути вирівняні вліво від уявної вертикальної лінії. Розташування цієї лінії залежить від формату видання. Рядки повинні мати приблизно одну довжину та розташовуватись один над одним. За винятком, якщо в поетичному творі наявний епіграф, його вирівнюють управо та виділяють курсивом.

3.2. Поділ на строфи. Поділ на строфи має відповідати наявним зразкам (шаблонам) і не бути хаотичним, якщо твір не належить до верлібру, астрофічного чи білого вірша.

3.3. Нумерація віршів, строф, рядків. У разі потреби дозволяється нумерувати вірші, строфи чи рядки, але це не є обов'язковим.

3.4. Розміщення прізвищ автора, перекладача, дати та місця написання віршованого твору. У збірниках поетичних творів спершу подають прізвище автора, потім — перекладача (з обов'язковим вказуванням мови, з якої виконано переклад). Нижче зазначають дату та місце написання твору. Якщо ця інформація відсутня або недоречна (наприклад, у збірках одного автора), її можна не вказувати [25].

У сучасному літературному процесі редагування поетичних текстів відбувається відповідно до усталених професійних стандартів, що значно спрощує діяльність редактора. Саме редактор є посередником між авторським задумом і читацьким сприйняттям, надаючи обґрунтовані поради щодо вдосконалення тексту та пояснюючи необхідність певних правок. Особливу увагу в роботі з поезією слід приділяти ритмомелодиці, яка є вагомим елементом поетичної форми, оскільки впливає на емоційне сприйняття і запам'ятовування твору. Саме завдяки чітко структурованому ритму читач краще занурюється у змістовий простір тексту.

Особливої значущості ритмомелодика набуває в коротких віршованих формах, де саме вона забезпечує ефективну передачу змісту та емоційного наповнення. Редактору, працюючи з подібними текстами, важливо зберігати баланс між технічним удосконаленням твору і авторською манерою вираження. Втручання має бути делікатним, аби не порушити структуру поезії й не знівелювати закладені в ній підтексти чи стилістичні нюанси. У літературознавстві категорія

«ритмічність» тісно пов'язана з композиційною організацією вірша, адже саме у співвідношенні ритму й композиції проявляються закономірності художньої побудови тексту. Ритм пронизує всі мовні рівні поетичного твору й формує його цілісність за допомогою мовних і стилістичних засобів. Строфічна ритміка відіграє ключову роль у структуруванні тексту, об'єднуючи повторювані елементи у гармонійну композицію [17].

Редагування поетичних текстів потребує не лише високої професійної підготовки, а й тонкого художнього чуття. Особлива природа поезії — її ритмічна організація, образна насиченість, емоційна глибина — потребує від редактора ґрунтовного розуміння поетичних законів, володіння мовностилістичними інструментами, розвиненого лексичного чуття, а також здатності орієнтуватися у жанровій специфіці та очікуваннях цільової читацької аудиторії. Редактор поетичного видання має бути не цензором, що нав'язує зовнішні норми, а тонким посередником між авторським задумом і читацьким сприйняттям. Його завдання — сприяти тому, щоб художній текст зберіг свою естетичну цілісність і водночас був максимально доступним для читача, не втрачаючи емоційної сили та внутрішньої логіки. Успішне редагування поезії — це завжди баланс між повагою до творчої індивідуальності автора й необхідністю забезпечити цілісність і якість літературного твору як комунікативного та мистецького продукту.

2.2 Значення візуального оформлення в збірці віршів

Візуальне оформлення збірок віршів є важливою складовою літературного видання, що виконує не лише декоративну, а й семіотичну, комунікативну та інтерпретаційну функції. У сучасному книговидаванні оформлення не обмежується лише зовнішньою привабливістю — воно є інструментом, який доповнює, розкриває і поглиблює смислові шари тексту, сприяючи його глибшому осмисленню та емоційному сприйняттю читачем.

Поезія є концентрованою формою мовлення, що апелює до чуттєвого й естетичного сприйняття, тому саме візуальні елементи видання — типографіка, композиція сторінки, верстка, ілюстративне оформлення — набувають особливого значення у формуванні читацького досвіду. До основних технічних аспектів оформлення можна віднести вибір матеріалів, типографію, форматування, макетування та стиль верстки. Всі ці елементи впливають на комфортність читання, роблячи взаємодію з текстом більш інтуїтивною та приємною. Головною метою оформлення є створення привабливого та якісного видання, яке не лише передає зміст творів, але й забезпечує зручність користування.

Структура книги та її графічні елементи впливають на спосіб взаємодії читача з текстом, спрямовуючи увагу та формуючи певні емоційні акценти. Важливо, щоб оформлення було стильним і виразним, проте не перевантажувало сторінки надмірною кількістю графічних деталей. Серед ключових засобів візуального представлення можна виділити контрастність шрифтових рішень, акцентування заголовків, використання кольорових ефектів та ілюстрацій.

Особливої уваги заслуговують нетрадиційні дизайнерські прийоми, зокрема використання асиметричних розворотів, зміщення текстових блоків, виведення елементів за межі стандартного композиційного поля, застосування прозорих або фонових зображень. Такі дизайнерські прийоми можуть змінювати візуальну ритміку книги, забезпечуючи баланс між текстовими та графічними елементами, при цьому зберігаючи загальну стилістичну єдність видання. Асиметричність може бути підкреслена виходом окремих елементів за межі текстового поля або розміщенням ілюстрацій у форматі навиліт, що створює ефект занурення в художній простір книги [19].

Процес створення оформлення видання можна умовно поділити на три етапи, що мають як художню, так і технологічну складову.

Перший — підготовчий — включає концептуальне осмислення майбутньої книги: розробку творчої ідеї, визначення стилістики, розробку попереднього дизайну, що згодом реалізується у вигляді макета. Цей етап тісно пов'язаний із

режисурою видання, оскільки передбачає врахування жанрових і тематичних особливостей збірки віршів.

Другий етап — художньо-редакційний — зосереджений на безпосередній роботі з графічними елементами: створенні ескізів обкладинок, оформленні форзаців, виборі кольорової гами, доборі ілюстративного матеріалу (фотографій, графіки, живописних репродукцій), а також гармонізації візуального ряду з текстовим наповненням. На цьому етапі також здійснюється редагування візуальних матеріалів відповідно до концепції видання.

Третій етап — верстка та технічна підготовка до друку — передбачає остаточне формування книжкового макета, перевірку відповідності всіх елементів чинним стандартам, технічним вимогам і поліграфічним можливостям. У цьому процесі важливо дотримуватися принципу балансу між художнім задумом і функціональністю, аби книга була не лише естетично цінною, а й зручною для сприйняття [29].

Книга являє собою цілісний комплексний проєкт, що інтегрує численні складові, які повинні бути узгоджено та гармонійно поєднані між собою. Внутрішні та зовнішні елементи оформлення взаємодіють у єдиному функціональному і естетичному просторі, доповнюючи один одного та забезпечуючи цілісність сприйняття. Непропорційний підхід, наприклад, призначення розміру шрифту без урахування формату видання або вибір формату без аналізу рівня складності ілюстрацій, може призвести до дисбалансу в дизайні. Виробничий процес створення книги охоплює багатоетапну систему, кожен компонент якої має свої специфічні особливості та вимоги. Відтак, вже на стадії концептуального задуму доцільно розглядати книгу як організм, що потребує комплексного та системного підходу до розробки макета й вирішення поставлених творчих та технічних завдань.

Розрізняють низку особливостей оформлення збірок віршів:

1. Формат видання.
2. Дизайн.
3. Шрифти та розмір тексту.
4. Ілюстрації.

5. Верстка.
6. Вибір кольорів.
7. Вибір матеріалів.

Відповідно до ДСТУ 8344:2015, формат видання — це розмір готового видання, що визначається шириною і довжиною сторінки видання у міліметрах, або шириною і довжиною аркуша паперу видання у сантиметрах із зазначенням частини, яку займає на ньому сторінка видання [5]. Вибір формату віршованого тексту має безпосередній вплив на загальний стиль поетичного твору. У контексті книжкової публікації цей вибір визначається низкою чинників, серед яких — зручність читання, особливості цільової аудиторії, композиційна структура тексту, наявність і характер ілюстративного матеріалу, вимоги до дизайну та поліграфічного оформлення, технічні параметри видання, а також економічні міркування, пов'язані з витратами на виробництво.

Одним із найпоширеніших форматів, що використовується для видання збірок віршів, є формат А5 (148 × 210 мм). Він вирізняється зручністю для читання, компактністю та відносною легкістю, що забезпечує його мобільність і зручність у повсякденному користуванні. Окремі видання поезії випускаються у так званих кишенькових форматах — наприклад, А6 або ще менших розмірів. Такий формат орієнтований на читачів, які прагнуть мати поетичні тексти завжди при собі. У деяких випадках збірки віршів видаються у форматах, більших за стандартний — зокрема, у форматі В5 або навіть більших. Це може бути зумовлено необхідністю надання більшого простору для ілюстрацій, елементів художнього оформлення або прагненням підкреслити естетичну і культурну вагомість видання.

Дизайн збірки віршів охоплює як зовнішнє, так і внутрішнє оформлення. Обкладинка є першим візуальним контактом читача з книгою, тому її оформлення повинно викликати емоційний відгук, інтригувати й відображати загальний настрій збірки. Водночас внутрішнє оформлення потребує не меншої уваги: верстка має бути структурно впорядкованою, а її елементи — узгодженими між собою. Макет, створений дизайнером, повинен забезпечувати зручність читання, чітке розташування тексту та естетичну привабливість сторінок.

Особливу роль відіграє вибір кольорової гами, яка здатна підсилити емоційне враження від прочитаного або ж навпаки — створити дисонанс, якщо підібрана недоречно. Тому кольори мають відповідати загальному тону збірки — бути м'якими, стриманими чи контрастними, залежно від змістовного навантаження. Окрім того, важливо враховувати інтерліньяж (інтервали між рядками), ширину полів, ритмічність розміщення тексту на сторінці. Ці технічні параметри впливають на легкість сприйняття поезії, а також визначають загальний комфорт читання.

Не менш важливим є вибір шрифту та його розміру. Типографічне рішення у поетичному виданні виконує не тільки утилітарну функцію, забезпечуючи читабельність тексту, а й формує візуальний стиль книги. Шрифт має бути достатньо виразним, водночас ненав'язливим, таким, що дозволяє читачеві зосередитися на змісті, а не на графічній формі. Розмір шрифту повинен бути оптимальним для комфортного читання: занадто дрібний текст може викликати зорову втому, тоді як надмірно великий — порушувати ритмічну цілісність віршованого рядка. Таким чином, правильне шрифтове оформлення сприяє не лише зручності читання, але й гармонійному сприйняттю поетичного твору.

Ще одним важливим компонентом оформлення є ілюстративний матеріал. Ілюстрації у збірці віршів мають потенціал не просто доповнювати текст, а й слугувати засобом художнього тлумачення змісту, відображати внутрішній світ автора та підсилювати емоційне звучання віршів. Вони створюють додатковий візуальний рівень сприйняття, який сприяє глибшому осмисленню тем, мотивів і образів, закладених у поезії. Водночас важливо, щоб зображення були органічно інтегровані у загальну концепцію книги, не перевантажували сторінки і не відволікали увагу від основного — поетичного тексту. Стилістика, техніка виконання та колористика ілюстрацій повинні бути узгоджені із загальним дизайном видання, сприяючи формуванню завершеного художнього образу. Кожна ілюстрація має бути не лише як візуальне оформлення, а як повноцінний елемент книги. Особливо цінними є ті зображення, які вступають у діалог із текстом, дозволяючи читачеві побачити знайомі рядки з нового ракурсу або емоційно

доповнити їх. У такому взаємозв'язку слово й образ починають працювати як єдине ціле, посилюючи загальне враження від збірки.

2.3 Використання сучасних комп'ютерних програм та ШІ-ресурсів для ілюстрування та верстки збірки віршів

Використання сучасних комп'ютерних програм і штучного інтелекту в процесах ілюстрування та верстки збірок поезії набуває все більшого значення в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій. Інформаційні технології суттєво трансформують традиційні підходи до графічного дизайну, особливо у сфері книжкового оформлення. Книга як видавничий продукт зберігає свою унікальну роль у культурному просторі, однак формат її сприйняття та презентації безпосередньо залежить від візуального компонента, який формується з використанням інноваційних засобів дизайну. У цьому аспекті створення візуального образу книги, зокрема її ілюстративного наповнення, стає важливим етапом, що визначає естетичну цінність, так й емоційний вплив видання на читача. Таким чином, ілюстрації не виконують функцію доповнення текстового матеріалу, а й є ключовим інструментом художньої комунікації, що підсилює розуміння та сприйняття поетичного матеріалу.

В останні десятиліття значний прорив у розвитку комп'ютерних технологій значно розширив можливості художників та дизайнерів. Завдяки цифровим інструментам та штучному інтелекту звільняють від рутинних завдань, що сприяє глибшому зануренню в творчий процес та відкриває нові горизонти для експериментів і візуальних рішень. Як зазначає дослідник Юрій Олійник, сучасне образотворче мистецтво є віддзеркаленням суспільних трансформацій і в своїй практиці інтегрує як класичні академічні методики, так і інноваційні технології. Такий синтез дозволяє митцям не лише переосмислити традиційні форми творчості, а й виробити нові методології, що відповідають викликам часу і відкривають перспективи для подальшого розвитку художнього дизайну [22].

Водночас у сфері книжкової ілюстрації спостерігається помітне зростання ролі комп'ютерної графіки, яка поступово набирає статус повноцінного конкурента традиційним художнім технікам, таким як малюнок та живопис, що тривалий час домінували у процесі створення ілюстративного ряду. Використання комп'ютерної графіки відкриває нові можливості завдяки гнучкій роботі з різними типами зображень — як растровими, так і векторними, а також їх комбінуванню, що дає змогу поєднувати точність з образністю та експериментувати з формами й текстурами. Особливого значення набуває застосування тривимірної графіки у дизайні книжкових видань. Вона не лише розширює художні інструменти дизайнера, а й суттєво оптимізує робочі процеси, прискорюючи розробку композиційних рішень, підбір кольорової палітри, а також опрацювання динаміки рухів, поз персонажів і світлотіньових ефектів середовища, в якому вони існують. Завдяки цим можливостям тривимірна графіка забезпечує більш комплексний та реалістичний підхід до візуалізації, що істотно підвищує якість і привабливість кінцевого продукту [12]. Найпопулярнішими графічними редакторами є Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Adobe InDesign, Corel Draw, Clip Studio Paint, Procreate тощо, які використовуються для створення та обробки зображень, ілюстрацій, макетів друкованої продукції й цифрового контенту.

Також стрімко розвивається штучний інтелект (ШІ, англ. *artificial intelligence, AI*) — це певна сукупність методів, способів, засобів та технологій, насамперед комп'ютерних, що імітує (моделює) когнітивні функції, які мають критерії, характеристики та показники, еквівалентні критеріям, характеристикам та показникам відповідних когнітивних функцій людини [10].

Сучасні досягнення в галузі штучного інтелекту суттєво трансформували підходи до творчої діяльності, зокрема в сфері книжкової ілюстрації. Інструменти на основі ШІ дозволяють автоматизувати та значно спростити низку процесів, які раніше вимагали тривалих ручних зусиль і глибокої професійної підготовки. Ілюстрування книг, яке традиційно було результатом клопіткої роботи художника, сьогодні активно змінюється під впливом новітніх технологій. Застосування ШІ в цій сфері створює нові можливості як для ілюстраторів і графічних дизайнерів, так

і для авторів, які прагнуть візуалізувати свої твори в межах сучасного видавничого процесу.

Попри те, що витoki III пов'язані насамперед із комп'ютерними науками та дослідженнями когнітивних процесів, з часом ця технологія набула ширшого застосування в сфері мистецтва. Вже в середині XX століття відбулися перші спроби поєднати комп'ютерні обчислення з візуальною творчістю. Одним із піонерів у цій галузі був художник Гарольд Кoen, який ще в 1960-х роках створив програму AARON — одну з перших систем, здатних генерувати зображення без прямого втручання людини [36]. Саме такі експерименти стали передумовами подальшого розвитку цифрового мистецтва на основі алгоритмів.

У XXI столітті штучний інтелект демонструє здатність створювати повноцінні візуальні образи, ґрунтуючись на мінімальному обсязі вхідних даних — наприклад, текстовому описі, референсі або короткій стилістичній настанові. Це забезпечує високий рівень адаптивності та оперативності у процесі ілюстрування книжкових видань. Ілюстрації, обкладинки, зображення персонажів, візуальні сцени — усе це сьогодні може бути створено за допомогою генеративних неймереж, які активно інтегруються у практику видавництва.

Серед найбільш популярних III-ресурсів для створення ілюстрацій варто відзначити такі системи, як MidJourney, DALL·E 3, DreamStudio (Stable Diffusion), Adobe Firefly, Canva AI, Jasper Art, DeepAI, AutoDraw, Ideogram AI та інші [41]. Ці інструменти відзначаються високою варіативністю художніх стилів, гнучкими налаштуваннями та можливістю швидко створювати візуальний контент, адаптований до різноманітних жанрових і тематичних потреб.

Сьогодні у видавничій індустрії вже можна спостерігати низку практичних прикладів успішного застосування штучного інтелекту для створення ілюстративного контенту. Одним із найпомітніших кейсів в українському контексті є проєкт, реалізований «Видавництвом Старого Лева» — видання Марії Пономаренко «Книжка любові та люті», ілюстративний супровід до якої повністю створено за допомогою генеративної неймережі MidJourney [15]. Цей приклад не лише демонструє технічні можливості III у сфері ілюстрування, а й засвідчує зміну

парадигми у видавничій справі, де автоматизовані інструменти стають невід’ємною частиною творчого процесу.

Використання ШІ дає змогу значно оптимізувати окремі етапи книжкового виробництва. Зокрема, алгоритми цифрового інтелекту вже сьогодні активно застосовуються для набору тексту, автоматизованої верстки, створення макетів, дизайну обкладинок та генерації стилістично уніфікованих візуальних рішень. Однією з переваг таких систем є здатність до глибокого аналізу великих масивів даних, наприклад — обкладинок попередніх років, на основі яких нейромережі можуть ідентифікувати актуальні тренди, стилістичні переваги цільової аудиторії та сформувати відповідні візуальні рішення, орієнтовані на ринок.

Таким чином, застосування ШІ у видавничій галузі не лише сприяє зменшенню часових і фінансових витрат, але й підвищує ефективність процесів прийняття дизайнерських рішень. Видавці отримують можливість створювати якісно оформлену продукцію за значно коротший термін, адаптуючи її до сучасних естетичних вимог і динаміки культурного споживання. Це свідчить про потенціал штучного інтелекту не як заміни людської творчості, а як потужного інструменту, що розширює можливості творчого вираження в умовах цифрової трансформації видавничої справи.

2.4 Особливості верстання збірки віршів

Вірш — це особлива форма ритмічної мови. На відміну від прозового викладу, поетичний текст ділиться не лише на смислові одиниці — слова, словосполучення, речення — а й на ритмічні — віршовані рядки та строфи [27]. Саме тому оформлення вірша виконує не лише декоративну, а й змістову функцію, яка допомагає читачеві відчути динаміку, емоційний настрій та інтонацію твору.

Графічне втілення ритмічної структури вірша відбувається завдяки тому, що кожен віршований рядок набирається з нового рядка, створюючи характерну «сходинкову» форму поетичного твору. Це перша ключова ознака, яка відрізняє

верстку поезії від верстки прозових текстів. Організація ритму у поезії може ґрунтуватися на різних принципах. Зокрема, класична система віршування базується на силабо-тонічному принципі, за якого віршований рядок поділяється на стопи — групи складів, один з яких є наголошеним. Залежно від кількості складів у стопі та чергування наголошених і ненаголошених складів розрізняють різні типи стоп, зокрема ямб, хорей, дактиль тощо. Поетичний твір може бути написаний як рівностопними (з однаковою кількістю стоп у кожному рядку), так і нерівностопними рядками. Водночас можлива варіативність і в структурі стоп у межах одного твору. З метою полегшення ритмічного сприйняття тексту важливо, щоб читач мав змогу візуально ідентифікувати зміну ритму, зумовлену зміною кількості або структури стоп у рядку. Це обумовлює другу характерну рису графічного оформлення віршів — використання рядків з різними за величиною відступами (втяжками) від лівого краю сторінки [27].

Існують основні технічні правила щодо верстання віршованих текстів.

1. При наборі та верстці віршованих творів необхідно уважно перевіряти відбивки строф, втяжок і переносів рядків, виключки імен авторів, перекладачів, дат написання творів.
2. При наборі віршів початкові рядки всіх строф, як правило, повинні бути набрані без абзацних відступів. Міжслівні пробіли у віршах повинні бути рівні або близькі до напівкегельного. Зміна пробілів допускається для ліквідації «коридорів» або для розміщення рядка в заданому форматі.
1. Віршований текст заверстують по центральній осі, посередині шпальти, визначаючи початковий відступ по середньому рядку — при цьому лівий і правий береги сторінки повинні бути однаковими.
2. Якщо рядки вірша по розмітці повинні бути набрані з різними втяжками, один відступ від іншого повинен відрізнятися не менш ніж на кегельну не менш чим на напівкегельну.
3. При заверстуванні тексту «східцями» (зв'язаною виключкою) перші рядки усіх строф розташовують по одній вертикалі. А в межах кожної окремої

строфи кожний наступний рядок виключають по тій вертикалі, на якій закінчився попередній рядок.

4. Якщо формат шпальти малий, то верстати «східцями» можна так, щоб кожен рядок перекривав попередній на однакову величину (кегельну, цицero тощо). Перекриття рядків можливі виключно в межах кожної окремої строфи.
5. Доведення віршорядка до певного формату не повинно призводити до появи «дірок» і «коридорів» у верстці. Оптимальна величина міжслівних проміжків — $1/2$ кегельної.
6. При наборі та верстанні віршів слід уникати переносів.
7. При перенесенні вірша з однієї шпальти на наступну бажано не розривати строфу. Якщо цього неможливо уникнути, то внизу даної шпальти і вгорі наступної повинно залишитися мінімум два рядки розірваної строфи.
8. Для виокремлення строф застосовують відбивки і втяжки.
9. Строфи із втяжкою і без втяжки, що послідовно чергуються (це спосіб візуально виокремити їх), не відбивають одна від одної. Різниця між втяжками повинна складати мінімум кегельного шрифту.
10. Назви творів або зірочки, цифри між строфами відбивають зверху більше, ніж знизу. Якщо строфи тексту не відбиті одна від одної, то цифри і зірочки відбивають приблизно на кегельного шрифту, а якщо відбиті, — то на дві кегельних шрифту.
11. Вірші, що подаються всередині прозового тексту, відбиваються від нього на кегельного шрифту. Заверстують їх зменшеним кеглем [7].

Окрім технічного аспекту, не менш важливою складовою є естетика оформлення. Верстка віршів має бути підпорядкована загальному стилю збірки, враховувати її тематику, жанрову палітру, вікову або читацьку аудиторію. Наприклад, дитяча поезія потребує яскравішого, гнучкішого підходу, можливо, з ілюстраціями, тоді як класична або елітарна лірика — стриманості, симетрії та вишуканості.

Верстка — процес формування сторінок видання, розміщення текстових й ілюстраційних блоків відповідно до формату сторінки і вимог оформлення [28]. У процесі створення друкованого видання важливо чітко розмежовувати функціональні обов'язки між учасниками творчо-виробничого етапу. Зокрема, необхідно усвідомлювати, що верстка — це не просто механічний набір тексту, а окремий етап поліграфічного виробництва, який передбачає опрацювання вже підготовлених матеріалів. Верстальник працює з текстом та графічними елементами, які попередньо опрацьовані редактором, коректором, дизайнером або складачем, і розміщує їх у межах сторінки відповідно до затвердженого макета. Варто також зазначити, що існує кілька основних типів верстки, які застосовуються залежно від формату, функції та стилістики видання. Усього виділяють сім базових видів верстки, кожен з яких має свої особливості та сфери використання (див. Рис. 1):

1. Відкрита.
2. Закрита.
3. Глуха.
4. Смугова.
5. З виходом на поля.
6. На полях.
7. В обріз [28].

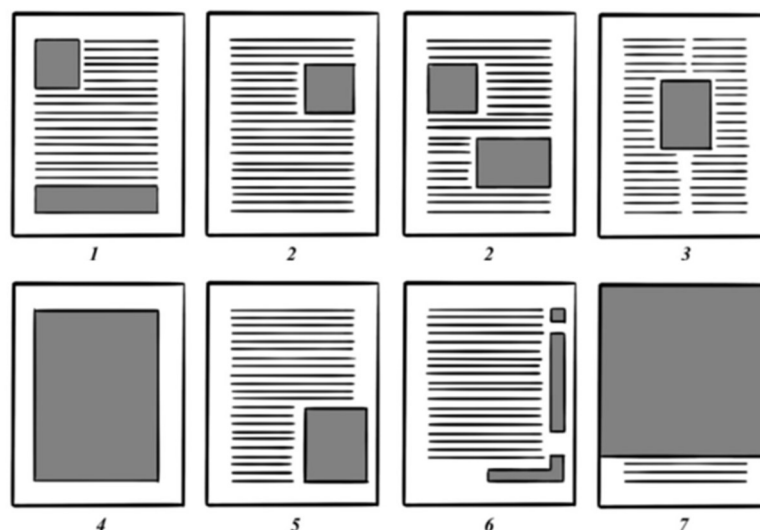

Рис. 1. Види верстки

У процесі підготовки збірки віршів до друку одним із ключових аспектів є вибір відповідного виду верстки. Це рішення значною мірою визначає, як саме будуть розміщені текстові та графічні елементи на сторінках, і, відповідно, впливає на зручність читання, візуальну структуру та загальне естетичне сприйняття видання. Продумана, професійно виконана верстка не лише забезпечує логічність і впорядкованість розміщення інформації, але й створює відчуття гармонії між текстом і зображеннями, підкреслюючи художню цілісність збірки. Вона слугує посередником між змістом книги та її візуальною формою, тому правильне типографічне рішення є запорукою комфортного й емоційно насиченого читання.

Правильно вибудована верстка тексту має важливе значення для посилення його сприйняття, роблячи зміст більш зрозумілим і привабливим для читача, а також зберігаючи інтонаційні та ритмічні особливості поетичного твору. Верстка формує специфічний естетичний простір, у якому слово набуває життєвості не лише в уяві читача, а й у візуальному представленні на сторінці. Відтак верстка збірки віршів не є простим завершальним етапом літературного процесу, а виступає його візуальним продовженням, що надає книзі статус повноцінного художнього твору.

Висновки до розділу 2.

Редагування поетичних текстів — це не лише технічний етап у підготовці книги до друку, а складний аналітичний процес, що потребує від редактора глибокого розуміння мовної, стилістичної та естетичної специфіки поезії. Поетичний твір, на відміну від прозового, характеризується високим ступенем узагальненості, емоційною насиченістю, метафоричністю та ритмічною організацією. Це зумовлює необхідність особливого підходу до редагування, в основі якого лежить балансування між удосконаленням тексту й збереженням авторського задуму. Редактор є не цензором, а співтворцем, метою якого є зберегти внутрішню логіку й поетичну виразність твору, водночас усуваючи мовні, стилістичні, ритмічні чи композиційні похибки, які можуть ускладнювати сприйняття тексту.

Особливістю поетичного тексту є його висока концентрація смислів, метафоричність і ритмізація, що зумовлює потребу у тонкому балансі між формальною коректністю та творчою експресією. У зв'язку з цим редактор не має нав'язувати авторові власне бачення, а повинен бути партнером у процесі удосконалення твору, зберігаючи художню цілісність і глибину.

Поезія є концентрованою формою мовлення, що апелює до чуттєвого й естетичного сприйняття, тому саме візуальні елементи видання — типографіка, композиція сторінки, верстка, ілюстративне оформлення — набувають особливого значення у формуванні читацького досвіду.

Застосування штучного інтелекту в процесі редагування і верстання збірок віршів відкриває нові перспективи та водночас ставить перед редакторами нові виклики. ШІ може допомогти у швидкому пошуку помилок, аналізі стилістичних особливостей, генерації ідей для дизайну або навіть у створенні текстових варіантів, що полегшує рутинні етапи роботи. Проте важливо усвідомлювати, що поезія — це не лише сукупність слів, а глибоко індивідуальний творчий продукт, який потребує людського чуття, інтуїції та емпатії.

РОЗДІЛ 3 ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЄКТУ ЗБІРКИ ВІРШІВ «МІЖ РЯДКАМИ: ВІДЛУННЯ ДУМОК»

3.1 Загальна характеристика концепції проєкту

Ретельне опрацювання концепції видання є визначальним чинником для його комерційного успіху на сучасному книжковому ринку. Саме добре продумана і практично реалізована концепція забезпечує ефективну популяризацію видання серед читачів та сприяє його визнанню як цінного культурного продукту.

Концепція видання — це задум, який пов'язується з конструктивним принципом підготовки твору до друку. У концепції відображається основний погляд редактора на видання — його склад, зміст та форму всіх елементів, редакційно-технічні та поліграфічні засоби виконання [18]. Таким чином, концепція виступає як комплексний проєкт, що інтегрує творчий потенціал, технологічні рішення та маркетингові стратегії у єдине ціле.

Збірка віршів «Між рядками: відлуння думок» є комплексним видавничим проєктом, у якому поєднано сучасну українську поезію з сучасними можливостями візуалізації. Це видання вирізняється не лише тематичним різноманіттям поетичних текстів, а й особливою формою візуального оформлення, а саме використання ілюстрації, створених за допомогою штучного інтелекту MidJourney. Такий підхід не лише дозволяє вийти за межі традиційного ілюстрування тексту, а й надати віршам додаткового образного виміру, що активізує емоційне та естетичне сприйняття в читача. У цьому контексті важливо підкреслити, що ілюстрації не просто дублюють зміст творів, а інтерпретують його, створюючи своєрідний візуальний діалог із поетичним текстом.

До збірки увійшли вірші чотирьох молодих українських авторок — Вікторії Дяченко, Вікторії Шарак, Софії Баглай та Марічки Спелл. Кожна з них має індивідуальний стиль та тематичну спрямованість. Завдяки цьому різноманіттю авторських творів збірка постає не лише набуває різноманітності, а й дозволяє

репрезентувати багатогранність сучасної української поезії, де відчутно переплітаються особистісні, соціальні, культурні та екзистенційні наративи.

Тематична спрямованість збірки концентрується на ключових, універсальних мотивах, які є надзвичайно близькими і зрозумілими кожній людині. Серед них кохання, глибокі внутрішні емоції, особистісне самовизначення та філософські пошуки сенсу буття. Завдяки цьому поетичні твори здатні створювати глибокий резонанс у читача, сприяючи як ідентифікації з авторськими переживаннями, так і стимулюючи до власних роздумів над сутністю життя та глибокого пізнання себе.

Унікальність проєкту також полягає в інтеграції особистісних переживань авторок із загальнолюдськими цінностями, що робить збірку відкритою для широкого кола читачів. Такий підхід забезпечує глибоку емоційну взаємодію між твором і аудиторією, сприяючи формуванню культурного діалогу на різних рівнях. Не менш важливим елементом концепції є художнє оформлення збірки. Для цього використано інноваційний підхід, зокрема кожен вірш супроводжується ілюстрацією, створеною за допомогою штучного інтелекту MidJourney. Такий цифровий художній супровід не лише візуалізує поетичні образи, а й надає їм нових смислових відтінків, розширюючи сприйняття тексту.

Таке поєднання класичної літератури та сучасних цифрових технологій відображає актуальні тенденції у видавничій справі та мистецтві. Інновації у такому контексті стають не просто інструментом, а важливим фактором творчої експресії та новаторства. Використання ШІ для створення ілюстрацій демонструє новий рівень взаємодії між людиною та технологіями у творчому процесі. Це відкриває нові можливості для художнього вираження, де традиційне мистецтво поєднується з алгоритмічною генерацією образів. Завдяки такому синтезу збагачуються обидва напрями. Крім того, такий підхід не лише актуалізує збірку в контексті сучасних технологічних трендів, а й сприяє залученню молодшої аудиторії, для якої цифровий світ є природним середовищем.

Особливу увагу у проєкті приділено підбору авторів і творів. Для цього активно використовувалися соціальні мережі Instagram та TikTok — платформи, які сьогодні є основними каналами комунікації та самовираження для молоді. Цей

підхід дозволив залучити до участі авторів, які раніше не мали широких можливостей для публікації у традиційних друкованих виданнях, що значно розширило спектр творчих голосів і тематику збірки. Соціальні мережі виступили як майданчик для виявлення молодих талановитих поетів, що сприяє демократизації літературного простору та відкриває нові перспективи для видавничої галузі.

Передусім, цільова аудиторія збірки віршів «Між рядками: відлуння думок» охоплює читачів віком від 16 років — молодь, яка перебуває в активному пошуку себе, відкрита до нових ідей та експериментів у культурній сфері. Цей сегмент аудиторії є важливим для сучасного літературного простору, адже саме молодь формує нові смакові пріоритети, популяризує сучасні тенденції і водночас перебуває у пошуках власної ідентичності. Для молодих читачів поезія — це не лише спосіб емоційного вираження, а й інструмент глибоких рефлексій, саморозвитку, а також платформа для осмислення світу і свого місця в ньому. Водночас видання не обмежується жорсткими віковими рамками та залишається доступним для всіх. Теми, порушені у віршах, — кохання, пошук себе, складнощі вибору, внутрішні конфлікти та роздуми про сенс життя — мають універсальний характер і здатні знайти відгук у ширшого читацького кола, незалежно від віку чи досвіду. Таким чином, збірка позиціонується як проєкт для широкої читацької аудиторії, з акцентом на покоління 16+, але без вікових чи естетичних обмежень, адже ключовим критерієм належності до її читацького простору є готовність до емоційного діалогу та внутрішньої співучасті.

Окрім молодіжної аудиторії, збірка орієнтована також на більш широке коло поціновувачів сучасної української поезії. Це можуть бути читачі різного віку, які мають досвід сприйняття ліричних творів і цінують глибину художнього слова. Для них «Між рядками: відлуння думок» пропонує новий погляд на традиційну поезію через призму інноваційних технологій і сучасних художніх рішень. Важливою частиною аудиторії є також люди, зацікавлені в актуальних культурних та технологічних тенденціях. Вони цікавляться розвитком цифрового мистецтва, інтеграцією штучного інтелекту у творчість і новими форматами культурного

продукту. Для них збірка може стати прикладом гармонійного поєднання літератури і цифрових технологій, що відкриває нові горизонти сприйняття мистецтва.

Збірка «Між рядками: відлуння думок» є важливим чинником у популяризації сучасної української поезії, особливо серед молодіжної аудиторії, що є стратегічно значущим у контексті формування національної культурної ідентичності та розвитку літературного простору. Цей проєкт наочно демонструє, що інтеграція літературної творчості з інноваційними технологічними рішеннями може стати потужним каталізатором для впровадження новаторських підходів у видавничій сфері.

3.2 Особливості художньо-технічного оформлення проєкту

Одним із ключових факторів, що впливає на рішення потенційного читача щодо придбання книги, є її художньо-технічне оформлення. Саме візуальна привабливість та ергономічність видання часто формують перше враження про твір, сприяючи, чи навпаки, заважаючи встановленню контакту між книгою та аудиторією. Одним із базових аспектів є вибір формату видання, який має бути максимально зручним для читання, враховуючи як фізичні розміри книги, так і оптимальність для різних умов читання як вдома, та і в дорозі.

Не менш важливим елементом оформлення є вибір шрифту, його кеглю, міжрядкового інтервалу та гарнітури. Шрифт повинен не лише забезпечувати легкість сприйняття тексту, а й водночас гармонійно поєднуватися із загальним стилем книги, підкреслюючи його стилістичну та змістову єдність.

Важливою складовою оформлення також є продумана композиційна організація сторінок та розворотів. Це дозволяє створити цілісну та логічну візуальну приємно структуру, сприятливу для комфортного читання та зменшення когнітивного навантаження на читача. Особливу увагу приділяють дизайну титульного аркуша, який формує перше враження про видання, а також зовнішнім

елементам — обкладинці, палітурці, корінцю, та іншим деталям, що визначають загальний образ книги. Ці елементи не лише захищають книжковий блок, а і є носіями естетичного та інформаційного навантаження. Їхнє продумане оформлення підсилює візуальну привабливість та підвищує його конкурентоспроможність на сучасному книжковому ринку.

Реалізація, проєктування та розробка видання передбачає обов’язкове дотримання усіх чинних державних, галузевих видавничо-поліграфічних стандартів, зокрема:

- ДСТУ 4861:2007. Видання. Вихідні відомості [4];
- ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види [1];
- ДСТУ 3772:2013. Оригінали для поліграфічного відтворення. Загальні технічні вимоги [2];
- ДСТУ 8344:2015. Інформація та документація. Видання. Основні елементи. Терміни та визначення понять [5];
- ДСТУ 4489:2005. Видання книжкові та журнальні. Вимоги до форматів [3].

Проєкт збірка віршів «Між рядками: відлуння думок» виконаний за такими технічними характеристиками:

Формат видання: 84x108/32 (130 x 176 післяобрізний).

Орієнтація: вертикальна.

Обсяг: 54 сторінок (разом з палітуркою).

Тип обкладинки: тверда палітурка.

Папір: офсетний.

Тираж: 500 примірників.

Гарнітура: у візуальній концепції проєкту «Між рядками: відлуння думок» застосовано поєднання шрифтів із засічками та без засічок, що забезпечує візуальну варіативність та контрастність елементів верстки. Основний текст оформлено з використанням гарнітури «Georgia» (14 пт), яка належить до категорії шрифтів із засічками (serif) [35]. Цей шрифт вирізняється підвищеною читабельністю в

друкованих і цифрових носіях, а його класична форма сприяє створенню виваженого й естетично цілісного текстового блоку (див. Рис. 2). Для заголовкових елементів було обрано гарнітуру «RebelRedux» (24 пт), яка, на відміну від «Georgia», належить до шрифтів без засічок (sans-serif) [40]. Цей вибір обумовлений його виразністю та сучасним характером, що дозволяє створити акценти в композиції, забезпечуючи контраст між основним текстом і заголовками (див. Рис. 3). Обкладинка видання також оформлена із використанням гарнітури «RebelRedux», де було застосовано два розміри кегля — 32 пт та 20 пт відповідно. Така типографічна градація дозволяє чітко структурувати інформацію на титульній сторінці, водночас підтримуючи загальну стилістичну єдність оформлення.

The image shows the word "Georgia" in a large, black, serif typeface. The letters are well-proportioned with distinct serifs, characteristic of a classic serif font.

Рис. 2. Гарнітура «Georgia»

The image shows the word "RebelRedux" in a large, black, sans-serif typeface. The letters are clean and modern, with no serifs, and the 'R' and 'X' have a distinctive, slightly stylized design.

Рис. 3. Гарнітура «RebelRedux»

Однією з ключових характеристик друкованого видання є його формат, адже саме він значною мірою визначає не лише візуальне сприйняття книги, а й зручність її використання, технологічну доцільність виготовлення та економічність поліграфічного процесу. Формат обраного видання «Між рядками: відлуння думок» післяобрізний становить 130 × 176 мм, що відповідає стандартному видавничому формату 84x108/32. Такий розмір книжкового блоку належить до категорії середніх форматів згідно з класифікацією, визначеною ДСТУ 8344:2015 [5]. Цей формат є універсальним для збірок віршів, адже поєднує в собі компактність із достатнім

простором для гармонійного розміщення як текстового, так і візуального контенту. Зокрема, вертикальна орієнтація сторінок сприяє зручності читання поезії, де структура вірша, ритм рядків і поділ строф мають не лише змістове, а й композиційне значення. Також такий формат дозволяє ефективно органічно komponувати повноформатні ілюстрації, що супроводжують текст, не порушуючи при цьому ритміки сторінки та зберігаючи баланс між словом та образом. Окрім зручності читання, обраний формат вирізняється естетичною збалансованістю пропорцій, що позитивно впливає на загальне естетичне сприйняття книжки. Водночас він оптимізує витрати на друк завдяки раціональному використанню друкарського аркуша та мінімізації відходів паперу.

Титульні сторінки видання відіграють важливу роль у його ідентифікації, адже саме на них розміщуються вихідні відомості — сукупність обов'язкових даних, що містять інформацію про автора, назву, видавця, рік випуску, місце видання тощо [11]. Ці елементи не лише дозволяють відрізнити конкретне видання від інших, але й забезпечують можливість його уніфікованого бібліографічного опису, що особливо важливо для бібліотечних, наукових та архівних систем. Вихідні відомості, як структурна частина друкованої продукції, мають бути оформлені відповідно до чинних нормативних документів, зокрема до ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості». Цей стандарт регламентує склад обов'язкових елементів, вимоги до їхнього оформлення, а також послідовність їхнього розміщення на титульних аркушах (титулі, звороті титулу, шмуцтитулі тощо) [4].

Обкладинка є першим елементом, з яким контактує потенційний читач, тому вона відіграє ключову роль у формуванні загального враження про видання та в його позиціонуванні на ринку. Дизайн обкладинки проєкту «Між рядками: відлуння думок» виконано в стилі графічної ілюстрації, що поєднує елементи символізму та метафоричної візуалізації. Центральним зображенням композиції є профіль молодої жінки зі спокійним, зосередженим виразом обличчя, що інтерпретується як візуальна метафора внутрішнього занурення, рефлексії та інтелектуального самоспоглядання. Особливу увагу привертає волосся, яке плавно трансформується

у космічну панораму — зображення зоряного неба з планетами та сузір'ями. Такий художній прийом символізує єдність внутрішнього світу людини з безмежністю космосу, а також асоціативно підкреслює глибину думок і емоцій, представлених у поетичному наповненні збірки. Колористичне рішення побудоване на поєднанні чорного, червоного та блакитного кольорів, які переходять один в один у потоці волосся. Наявність білих крапок, що імітують зорі, надає композиції додаткової динаміки та підсилює ідею про нескінченність внутрішнього всесвіту людини. На зворотній частині обкладинки візуальний мотив продовжується — розвіяне волосся утворює органічне тло, яке зберігає стилістичну єдність із титульною сторінкою. Вибір жіночого образу як основного елементу обкладинки не є випадковим: усі тексти у збірці написані жінками-авторками, тому візуальна інтерпретація жіночого профілю є своєрідним репрезентантом авторського голосу, візуально передаючи фокус на жіночий досвід, чуттєвість та емоційну глибину.

Оформлення форзацу в межах проєкту «Між рядками: відлуння думок» виконано в монохромному стилістичному рішенні, що передбачає використання одного кольору з його відтінковими варіаціями. Такий підхід сприяє створенню цілісного візуального образу, який не відволікає увагу читача від основного змісту видання, а, навпаки, доповнює його стриманістю. Такий вибір сприяє візуальному балансу: у поєднанні з виразною, насиченою деталями обкладинкою, лаконічне оформлення внутрішніх елементів не створює надмірного візуального навантаження.

Титульний аркуш відіграє важливу роль у структурі видання, адже він виконує функцію переходу між зовнішнім оформленням (обкладинкою) та внутрішнім змістом книжкового блоку. У проєкті «Між рядками: відлуння думок» оформлення титулу вирішено максимально лаконічно та виважено, без застосування додаткових ілюстративних елементів або декоративних текстур. Таке рішення є цілком усвідомленим: його метою є збереження візуального балансу та уникнення перевантаження композиційної структури збірки. Відмова від надлишкового декору дозволяє читачеві зосередитися на основному інформаційному повідомленні — назві видання, що розміщена в центрі титульної

сторінки. Напис «Між рядками: відлуння думок» подано у тій самій гарнітурі, що й на обкладинці, що забезпечує стилістичну єдність і послідовність оформлення.

Ілюстративне наповнення відіграє ключову роль у формуванні візуальної мови видання та забезпечує глибше занурення читача в художній простір книги. У межах проєкту «Між рядками: відлуння думок» було розроблено комплексну систему ілюстрацій, що супроводжує кожен вірш, акцентуючи на його індивідуальній стилістиці, настрої та образності. Усі ілюстрації виконано у графічному стилі, що передбачає лаконічність ліній, продуману композицію та виразну символіку. Такий візуальний підхід не перевантажує сторінки, а навпаки — гармонійно інтегрується в загальний дизайнерський концепт збірки, доповнюючи її зміст емоційними та асоціативними образами. Це дозволяє не лише візуалізувати поетичні мотиви, а й створити новий рівень сприйняття текстів — крізь призму художнього тлумачення. Ілюстрації виконують не лише декоративну, а й інтерпретаційну функцію, поглиблюючи розуміння читачем поетичного тексту та сприяючи естетичному переживанню літературного твору. Для створення візуального наповнення проєкту «Між рядками: відлуння думок» було використано штучний інтелект MidJourney.

Окрім застосування інструментів штучного інтелекту для створення ілюстративного наповнення, у межах реалізації проєкту «Між рядками: відлуння думок» було задіяно ряд професійних комп'ютерних програм, що забезпечили якісну підготовку макета видання, редагування графічних елементів і опрацювання текстового контенту.

Зокрема, створення оригінал-макета збірки здійснювалося за допомогою програмного забезпечення Adobe Illustrator — одного з найпотужніших інструментів для роботи з векторною графікою, розробленого компанією Adobe [32]. Цей редактор є стандартом індустрії у сфері графічного дизайну та широко використовується в видавничій справі завдяки своїй функціональності, точності візуального опрацювання та можливості створення адаптивних елементів дизайну. У процесі розробки макета Adobe Illustrator дозволив досягти високої деталізації композиційних елементів, забезпечити гармонійне komponування тексту з

візуальним рядом і дотримання єдиного стилістичного підходу на всіх сторінках видання.

Для ретельної обробки графічних ілюстрацій було використано Adobe Photoshop — популярний растровий графічний редактор, що пропонує широкий спектр можливостей для редагування зображень, зокрема корекції кольору, роботи з текстурами та ретуші [33]. Однією з ключових переваг цієї програми є підтримка багатошарової структури, що забезпечує гнучкість під час візуального опрацювання і дає змогу поетапно вдосконалювати зображення. Використання Adobe Photoshop у проєкті дало змогу досягти високого рівня художньої деталізації ілюстрацій, а також забезпечити їх відповідність загальній естетиці збірки.

Паралельно з візуальною складовою, редакційне опрацювання текстового матеріалу відбувалося у текстовому редакторі Microsoft Word 2021, який на сьогодні залишається одним із найпоширеніших інструментів у видавничій галузі. Завдяки широкому функціоналу — перевірці орфографії, стилістичній корекції, можливості структурованого форматування, а також підтримці різноманітних форматів збереження — ця програма забезпечила зручну роботу над текстовою частиною збірки [38]. У контексті реалізації видавничого проєкту Microsoft Word 2021 відіграв важливу роль на початкових етапах укладання тексту, його первинного структурування та редагування.

3.3 Використання ШІ-інструменту для створення ілюстративного оформлення

Для оформлення візуального складника проєкту «Між рядками: відлуння думок» було застосовано штучний інтелект, а саме генеративну модель MidJourney. MidJourney являє собою незалежну дослідницьку лабораторію, що спеціалізується на розробці алгоритмів штучного інтелекту для створення зображень на основі текстових підказок, які задає користувач [39]. Ця генеративна нейромережа

перетворює текстові описи наданих користувачем у високоякісні деталізовані зображення, що відповідають заданим темам та стилістичним вимогам.

Серед сучасних інструментів, що інтегрують штучний інтелект у візуальне мистецтво, система MidJourney вирізняється рядом функціональних переваг, які обумовлюють її актуальність у видавничій сфері, зокрема в процесі оформлення художніх видань. Переваги використання генеративної нейромережі MidJourney у контексті літературного дизайну:

1. Висока якість зображень. MidJourney здатна створювати візуальний контент з надзвичайною деталізацією, точністю та стилістичною відповідністю до текстового опису. Алгоритм розпізнає й інтерпретує вербальні запити з гнучкістю, яка дозволяє передавати не лише предметність, а й настрій, символіку та художню атмосферу.
2. Швидкість. Нейромережа виконує візуальні запити за лічені хвилини, що дозволяє швидко отримати необхідну кількість зображень. Така оперативність є особливо актуальною у креативному процесі, де час часто має вирішальне значення — як у межах видавничого циклу, так і на етапах концептуального розроблення дизайну.
3. Гнучкість. MidJourney може працювати з різними типами запитів і адаптуватися до потреб найрізноманітніших сфер — від художнього оформлення книг до розробки візуального контенту для ігор, презентацій чи рекламних матеріалів. Така гнучкість дає змогу ефективно інтегрувати платформу в будь-який етап візуального проектування.
4. Доступність. Платформа надає можливість безоплатного ознайомлення з функціоналом: користувач може створити до 25 зображень у демоверсії. Для поглибленої роботи передбачено кілька тарифних планів (Basic, Standard, Pro), кожен із яких відкриває додаткові можливості — як у кількості згенерованих зображень, так і в швидкості обробки, доступі до сервера тощо [34].

Відповідно до комерційної політики сервісу MidJourney, детально викладеної на офіційному вебресурсі платформи, користувачі, які здійснили оплату та набули

статусу платного підписника (Paid Member), отримують повний обсяг майнових і немайнових прав інтелектуальної власності на створені за допомогою нейромережі зображення. В українському законодавстві ці права регулюються статтею 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та включають, зокрема, право на використання, розповсюдження, публічну демонстрацію, модифікацію і подальше комерційне застосування результатів, що були згенеровані системою [6]. Такий правовий статус забезпечує авторам повноцінну юридичну легітимність у сфері літературного й мистецького проєктування, зокрема в контексті підготовки й видання художніх збірок з ілюстративним супроводом.

Вибір саме нейромережі MidJourney для створення ілюстрацій у моєму проєкті був зумовлений прагненням досягти гармонійної взаємодії між візуальним оформленням та віршами. Під час аналізу інструментів візуалізації, що доступні на сучасному ринку штучного інтелекту, я звертала увагу не лише на їхні технічні характеристики, а й на те, наскільки органічно вони вписуються у процес творення, дозволяючи експериментувати зі стилями і формами без втрати цілісності та виразності образу. MidJourney виділяється оптимальним вибором завдяки поєднанню гнучкості, інтуїтивно зрозумілого інтерфейсу та високої якості згенерованих зображень. Платформа відкриває широкі можливості для візуального експерименту, зберігаючи при цьому цілісність авторського задуму. Це було особливо важливо, оскільки потрібно було створити багат шарову взаємодію між текстом і візуальним рядом, де кожен образ є не просто ілюстрацією, а своєрідним доповненням і продовженням поезії. Також варто відзначити, що при виборі нейромережі я звертала увагу на те, наскільки результати її роботи виглядають природними і цілісними, без зайвої штучності, що часто зустрічається в інших генеративних моделях. MidJourney дозволила отримати такі образи, які підтримують емоційний настрій і глибину тексту, підсилюючи загальне сприйняття твору.

3.4 Засоби промоції видавничого продукту на ринку

Промоція видавничого продукту є одним із ключових етапів у загальному процесі створення, поширення та сприйняття видання аудиторією. Успіх видавничого продукту в сучасному інформаційному просторі значною мірою залежить не лише від художньої якості тексту та поліграфічного виконання, а й від грамотно побудованої стратегії просування. Саме ефективна маркетингова комунікація з потенційними читачами забезпечує пізнаваність продукту, аналітичне осмислення і, зрештою, комерційний успіх книги. Особливо актуально це для видань у нішевих жанрах, зокрема в сучасній поезії, де цільова аудиторія є відносно вузькою, а конкуренція — надзвичайно високою.

У процесі розробки і реалізації видавничого проєкту збірки віршів «Між рядками: відлуння думок» особлива увага приділялася аналізу дієвих засобів просування, адаптованих до специфіки жанру, концептуальної ідеї збірки та її цільової аудиторії. Важливо зазначити, що сучасна промоційна стратегія не є завершальним етапом редакційно-видавничого процесу, а починається ще на стадії планування та створення продукту. Це містить не лише формування змістового ядра книги, а й візуальні, комунікативні й технічні аспекти: від розробки обкладинки та анотації — до організації презентацій, медіакампаній і цифрових активностей.

Соціальні мережі є одним із найпотужніших інструментів для популяризації книг у сучасному комунікаційному просторі. Створення офіційних сторінок збірки на таких платформах, як Facebook, Instagram, X (колишній Twitter) та TikTok, є важливим кроком у побудові впізнаваного образу видання. Регулярне публікування контенту — уривки з віршів, авторські думки, яскраві візуальні матеріали та організація інтерактивних форматів, такі як конкурси, опитування чи флешмоби — сприяє активному залученню потенційної читацької аудиторії та формування та допомагає формування тематичної спільноти, яка цікавиться тематикою поезії, що, у свою чергу, підвищує впізнаваність видання. Особливої уваги заслуговує платформа TikTok, де короткі відеоформати емоційного прочитання віршів можуть набирати вірусну популярність, виходячи далеко за межі первинної аудиторії. Зокрема, явище

«booktok» стало прикладом успішного формування читацьких трендів, що впливають на споживання літературного контенту мільйонними спільнотами.

Окрім соціальних мереж, важливим засобом промоції видавничого продукту є співпраця з блогерами, літературними критиками та учасниками тематичних форумів. Відгуки й рецензії впливають на формування репутації збірки серед літературної спільноти, а також допомагають залучити нових читачів, які довіряють думці фахівців. Участь у тематичних літературних заходах, таких як Книжковому Арсеналі, Книжковій країні на ВДНГ, Форумі видавців, поетичних вечорах тощо дозволяє безпосередньо презентувати збірку публіці, а також отримати цінний зворотний зв'язок. Автограф-сесії, перформанси та поетичні читання допоможуть створити навколо книги атмосферу події, яка формує емоційний зв'язок між авторами і читачами.

Значна увага приділяється також взаємодії із засобами масової інформації. Запрошення до рецензування, підготовка інформаційних приводів, таких як пресрелізи, інтерв'ю з авторами, тематичні аналітичні статті формують навколо видання активну публічну дискусію. Розміщення подібних матеріалів на спеціалізованих ресурсах, зокрема Chytomo, ЛітАкцент, БараБука тощо, дозволяє охопити широку читацьку аудиторію та створити ефект довіри, необхідний для створення інформаційного фону збірки.

Окрему увагу варто приділити різноформатному представленню видавничого продукту. Зокрема, створення електронної версії збірки віршів збільшує її доступність, надаючи читачам можливість ознайомлюватися з поезіями у зручний спосіб — зі смартфонів, планшетів або інших гаджетів. Такий формат особливо актуальний для сучасної аудиторії, яка часто цінує мобільність та швидкий доступ до контенту. Розміщення електронної книги на популярних платформах, таких як Apple Books, Google Play Книги, Amazon Kindle, Librarius, Yakaboo, Tertulia тощо дозволить охопити ширше коло читачів. Додатковою перспективою є створення формату аудіокниги, який набирає все більшої популярності. Запис аудіоверсії та її розміщення на платформах АБУК, MEGOGO Audio, Storytel, Audible, дозволить звернутися до тих, хто віддає перевагу слуханню літератури під час занять спортом,

подорожей або відпочинку. Такий підхід не лише розширює потенційну читацьку базу, а й сприяє мультисенсорному сприйняттю поезії.

З метою поглиблення емоційного сприйняття поетичного тексту та створення цілісного естетичного середовища навколо видання було обрано рішення про розробку авторського тематичного плейлиста на платформі Spotify. Добірка музичних композицій у плейлисті формувалася відповідно до настроїв та темами віршів. Основу музичного супроводу складають легкі інструментальні твори, джазові імпровізації та фрагменти класичної музики, здатні тонко підкреслити емоційні відтінки поезій. Поширення плейлиста здійснюватиметься шляхом інтеграції QR-коду безпосередньо у саме видання, а також через офіційні сторінки проєкту в соціальних мережах. Такий метод дозволяє розширити канали залучення аудиторії до поетичного контенту, формуючи новий досвід сприйняття літератури як багатовимірного культурного продукту.

Таким чином, ефективна промоція видавничого продукту у сфері сучасної поезії потребує комплексного, стратегічно вивіреного підходу, що охоплює як традиційні, так і інноваційні інструменти. Збірка «Між рядками: відлуння думок» має всі підстави для успішного просування завдяки гнучкій маркетинговій стратегії, яка поєднує глибоке розуміння специфіки поетичного жанру із сучасними тенденціями у сфері книжкової комунікації.

Висновки до розділу 3.

Проєкт збірка віршів «Між рядками: відлуння думок» демонструє цілісну взаємодію сучасної української поезії, актуальних художніх рішень та цифрових технологій. Видання орієнтоване на аудиторію віком від 16 років, проте збірка не має суворих обмежень та доступна для широкого читацького кола, зацікавлених у культурних проєктах, що поєднують традиційні мистецькі форми з інноваційними засобами вираження.

Концепція збірки вирізняється гармонійним поєднанням особистісної лірики та загальнолюдських тем, що сприяє формуванню емоційного діалогу між авторами та читачами. Особливе значення має використання штучного інтелекту як інструменту художньої візуалізації, що дозволяє переосмислити поетичні образи

через призму цифрового мистецтва, надаючи їм додаткової глибини та сучасного звучання. Такий підхід відповідає актуальним тенденціям розвитку сучасного книговидавання, де технології перестають бути виключно технічним компонентом і набувають ролі повноцінного виражального засобу.

Візуальне оформлення видання розроблене відповідно до сучасних принципів ергономічності, функціональності та естетичної виразності. Продумана композиція, добір шрифтів і розмірів, зважені колористичні рішення та дизайн обкладинки створюють цілісний візуально-комунікативний образ видання. Дотримання чинних державних стандартів та вимог забезпечує відповідність видання професійним нормам видавничої справи.

Таким чином, збірка віршів «Між рядками: відлуння думок» є прикладом того, як молодіжна поетична творчість може бути якісно представлена у друкованому форматі, адаптованому до викликів і можливостей сучасної цифрової епохи. Це видання демонструє потенціал для подальшого розвитку української літературного й видавничого простору, у якому інновації стають засобом збереження та популяризації національної культурної ідентичності.

ВИСНОВКИ

Збірка віршів — це літературне видання, у якому об'єднані тексти віршів, що мають спільну тематику, стилістику, настрій тощо. Такі видання відображають багатогранність культурного, емоційного та соціального життя, виступаючи як інструмент самовираження автора та і як засіб комунікації з читачем.

Структурна цілісність збірки віршів, її тематична єдність та емоційна насиченість досягаються завдяки ретельній редакторській роботі. Вона полягає не лише у відборі текстів, а й у формуванні їх композиційного порядку, гармонізації стилістичних особливостей та збереженні індивідуального поетичного голосу кожного твору.

На прикладі поетичної збірки «Між рядками: відлуння думок» було досліджено особливості редакторської підготовки художніх видань із використанням сучасних цифрових технологій. Зокрема, у проєкті застосували штучний інтелект — MidJourney — для створення ілюстрацій, що виходять за межі традиційного відтворення сюжету чи настрою тексту. В епоху стрімких технологічних змін саме інтеграція генеративного дизайну, комп'ютерної графіки та штучного інтелекту відкриває нові горизонти художнього оформлення літературних творів. Ілюстрації, створені за допомогою таких інструментів, стають не просто візуальним супроводом, а справжньою інтерпретацією поетичного світу — глибшою, багатшаровою, здатною викликати нові емоції та сенси. В результаті збірка поезій набуває не лише естетичної привабливості, а й інноваційної цінності, поєднуючи традиційне літературне мистецтво з сучасними технологічними підходами. Проте використання таких генеративних інструментів й ставить також виклики, адже редактор має опанувати формулювання запитів, розуміти як керувати генерацією образів, оцінювати їхню відповідність концепції видання. Це потребує не лише технічних навичок, а й естетичного чуття, здатності критично аналізувати візуальний матеріал.

Такий підхід демонструє, як новітні технології можуть впливати на видавничий процес, розширюючи межі традиційного редакторського та

дизайнерського бачення. Сама редакторська підготовка художніх видань є комплексним процесом, який охоплює не лише перевірку орфографії та пунктуацію, а й глибоку роботу над змістом, стилем та формою твору. Вона передбачає збереження самого авторського задуму та стилю, забезпечення логічної послідовності матеріалу та формування цілісного художнього вигляду видання.

Особливістю редакторської роботи зі збіркою віршів полягає в необхідності збереження поетичної інтонації, ритму, метафоричної насиченості текстів тощо. Редактор не повинен порушити цю тонку структуру, але водночас має подбати, щоб кожен вірш органічно вписувався у загальний контекст збірки. Це створює єдиний цілісний емоційний та естетичний простір.

Важливим аспектом також є процес підготовки та оформлення збірки віршів, що охоплює низку художньо-технічних аспектів. Зокрема, йдеться про вибір матеріалів для друку, шрифтів, ілюстрацій, формату видання та типу верстки. Усі ці компоненти повинні відповідати концепції збірки та сприяти глибшому розумінню її змісту. Естетичне оформлення, розміщення тексту на сторінці, вибір кольорової гами й візуальних акцентів суттєво впливають на читача, адже поезія сприймається не лише раціонально, а й емоційно, через зорові враження.

Особливість редакторської роботи в таких умовах — це синтез традиційних лінгвістичних компетенцій і цифрової грамотності. Редактор — це сучасний «гібрид», який одночасно володіє знаннями літературознавства, видавничої справи і новітніх технологій. Від цього залежить не тільки якість окремого видання, а й його конкурентоспроможність на сучасному ринку, особливо серед молодіжної аудиторії, що звикла до мультимедійності та інтерактивності.

Отже, дослідження підготовки сучасної української поезії, особливо творів молодих авторів, дозволяє окреслити низку актуальних тенденцій і викликів, що постають перед укладачами, редакторами та дизайнерами поетичних видань.

Стимулювання інтересу до поезії. Сучасний читач шукає не просто книжку, а емоційний і естетичний досвід. Інновації в дизайні, типографії, використанні інтерактивних елементів (QR-коди з аудіосупроводом, доповнена реальність) сприяють активнішому залученню аудиторії.

Інтеграція цифрових технологій у літературний процес. Застосування інструментів штучного інтелекту у процесі ілюстрування поетичних творів відкриває нові горизонти для видавничої справи. Такі зображення не є просто декоративними елементами, а виступають візуальними інтерпретаціями поетичних смислів, поглиблюючи емоційне сприйняття твору. У такий спосіб поезія виходить за межі текстуального простору, набуваючи мультисенсорного характеру.

Підтримка молодих літераторів. Випуск збірок віршів сучасних українських авторів, зокрема молодого покоління, має надзвичайно важливе значення для розвитку національного літературного простору. Такі видання не лише відкривають нові імена, а й формують платформу для вільного вираження думок, почуттів і світоглядних позицій. Це сприяє формуванню культурної ідентичності, збереженню мовної традиції та підтримці самобутнього поетичного стилю.

Попит на якісно оформлені літературні видання. У сучасного читача зростає запит на видання, які поєднують глибокий зміст з візуальною довершеністю. Оригінальне художнє оформлення, високоякісна поліграфія, функціональний дизайн і добір матеріалів, що відповідають тематиці збірки, відіграють ключову роль у формуванні читачького досвіду.

Інтернет-ресурси як інструмент популяризації. У цифрову епоху поширення поетичних творів дедалі більше пов'язане з активною присутністю у соціальних мережах, блогах, онлайн-платформах для читання та літературного обговорення. Такі ресурси не лише розширюють аудиторію, але й сприяють формуванню спільноти довкола конкретного автора або видання.

Теоретичне та практичне значення дослідження. Дослідження використання технологій штучного інтелекту у процесі створення візуального супроводу до поетичних збірок розширює межі сучасної літературної практики. Результати можуть бути використані у видавничій сфері, дизайні, а також у мистецькій освіті. Практичні рекомендації щодо гармонізації текстуального й візуального компонентів стануть у пригоді редакторам, художникам-оформлювачам, верстальникам та літературним кураторам.

Проект поетичної збірки «Між рядками: відлуння думок» є прикладом успішного поєднання української поезії й цифрових технологій. Застосування штучного інтелекту MidJourney для створення ілюстрацій надало виданню сучасного вигляду та підсилювало емоційний вплив текстів. Такий підхід продемонстрував, що візуальний супровід поезії, створений за допомогою новітніх технологій, не тільки відповідає художній концепції, а й розширює горизонти сприйняття поетичного слова. Ефективна промоція видання — через соціальні мережі, участь у культурних заходах, колаборації з блогерами та випуск книги у кількох форматах (друкованому, електронному та аудіо) — дозволяє залучити нову читацьку аудиторію та забезпечити тривалу життєздатність літературного проєкту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 3017:2015 Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 42 с.
2. ДСТУ 3772:2013. Оригінали для поліграфічного відтворення. Загальні технічні вимоги. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2014.
3. ДСТУ 4489:2005. Видання книжкові та журнальні. Вимоги до форматів. Київ: Держспоживстандарт України, 2005. 10 с.
4. ДСТУ 4861:2007. Інформація та документація. Видання вихідні відомості. Київ: Держспоживстандарт України, 2009. 50 с.
5. ДСТУ 8344:2015. Інформація та документація. Видання. Основні елементи. Терміни та визначення понять. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2017. 33 с.
6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.01.2023 р. № 28811. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 11.05.2025).
7. Близнюк А. Основні технічні правила набору текстів: метод. рекомен. з курсу «Видавн. справа та ред.», Житомир: Житомирський держ. універ. імені Івана Франка, 2006. 48 с.
8. Бондаренко Т. Літературне редагування: метод. матеріали для студентів зі спец. «Журналістика». Харків, 2003. 32 с.
9. В Україні відчутно зріс попит на книги, чим скористались продавці, запускаючи змішані формати крамниць. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/knigi-2024-shcho-chitayut-ukrajinci-ta-chomu-rekordno-zrosla-kilkist-knigaren-novini-ukrajini-50398012.html> (дата звернення: 19.03.2025).
10. Визначення терміну «штучний інтелект». Інформація і право. 2023. №1. 32–49 с. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001396369> (дата звернення: 13.05.2025).
11. Вихідні відомості. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%92%D0%B8%D1%85%D1%96%D0%B4%D0>

[%BD%D1%96%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F](#) (дата звернення: 10.05.2025).

- 12.Дубрівна А., Пашукова С., Корибко А. Тенденції розвитку комп'ютерної графіки в контексті дизайну книжкової ілюстрації. Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути: матеріали XXIV міжнародн. наук.-практичн. інтернет-конференц. Київ, 2022. С. 70–75.
- 13.Заболотний В. Українська література. Вступ. Функції художньої літератури: підруч. для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2024. С. 4–6.
- 14.Завгородня Л. Основи літературного редагування та коректури: навч. посіб. Черкаси: Брама — Україна, 2010. 164 с.
- 15.Книга, проілюстрована за допомогою штучного інтелекту. URL: <https://bazilik.media/vsl-anonsuvalo-vykhid-knyhy-proiliustrovanoi-za-dopomohoiu-shtuchnoho-intelektu/> (дата звернення: 08.05.2025).
- 16.Книжковий розквіт: українці стали купувати більше книжок під час великої війни. URL: <https://thepage.ua/ua/news/knizhkovij-rinok-v-ukrayini-popit-ta-prodazhi-u-2022-2023-rokah> (дата звернення: 20.03.2025).
- 17.Ковпик С. Специфіка саморедагування та редагування поетичних текстів. Редакторська справа: сучасний стан і перспективи розвитку: колект. монографія. Кривий ріг, 2023. С. 193–199.
- 18.Кондратюк І. Особливості ілюстраційного оформлення: наук. збірник. Київ: Наукові записки інституту журналістики, 2011. № 45. 65–68 с.
- 19.Кривопиша Л. Художньо-технічне оформлення та поліграфічне виконання авторської збірки поезії «В позі лотоса вистояти». Київ, 2020. 90 с.
- 20.Лесюк О. Видавнича справа та редагування: навч. посіб. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021. 103 с.
- 21.Марків О. Робота з автором: навч.-метод. комплекс. Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. 72 с.

22. Олійник Ю. Основи комп'ютерної графіки: навч.-метод. посіб. Херсон: Штрих, 2013. 72 с.
23. Особливості літературного редагування художніх творів. URL: https://stud.com.ua/147747/literatura/osoblivosti_literaturnogo_redaguvannya_hud_ozhnih_tvoriv?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 09.05.2025).
24. Особливості підготовки до друку творів поетичних жанрів. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/867> (дата звернення: 14.05.2025).
25. Партико З., Бевзюк С. Галузеві норми редагування поетичних творів. Вісник Книжкової палати. 2014. № 10. С. 9–11.
26. Різун В. Літературне редагування: підруч. для студентів ф-тів журналістики ун-тів. Київ: Либідь, 1996. 214 с.
27. Руда О. Б. Технічні правила набору різних видів тексту. Рівне: Рівненський професійний ліцей, 2012. 12 с.
28. Технологія набору та верстки: навч. посіб. за ред. О. В. Мельникова; рец.: О. М. Величко, М. С. Антоник, Ю. Ц. Жидецький. Львів: Укр. акад. друкарства, 2011. 272 с.
29. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця: практ. посіб. 2-ге вид., стереотипне. Київ: Наша культура і наука, 2006. 560 с.
30. Харчук О. В. Редагування художньої літератури: погляд автора і редактора. Література та культура Полісся. 2016. № 84. С. 183–193.
31. Швецова-Водка Г. М. Типологія книги: навч. посіб. Київ: Книжкова палата України, 1999. 78 с.
32. Adobe Illustrator. URL: <https://www.adobe.com/ua/products/illustrator.html> (дата звернення: 17.05.2025).
33. Adobe Photoshop. URL: <https://www.adobe.com/ua/products/photoshop.html> (дата звернення: 17.05.2025).
34. ChatGPT і Midjourney та їх користь для бізнесу. URL: <https://gl.ua/blog/chatgpt-i-midjourney-ta-yikh-koryst-dlya-biznesu> (дата звернення: 14.05.2025).
35. Georgia font family. URL: <https://learn.microsoft.com/de-de typography/font-list/georgia> (дата звернення: 17.05.2025).

36. Harold Cohen's pioneering AI works provide essential context for conversations about generative art. URL: <https://www.theartnewspaper.com/2024/02/26/harold-cohen-artificial-intelligence-aaron-whitney-museum-technology> (дата звернення: 15.05.2025).
37. Incunabula. URL: <https://www.cenl.org/incunabula-the-first-printed-books-are-now-available-online/> (дата звернення: 17.04.2025).
38. Microsoft Word. URL: <https://support.microsoft.com/uk-ua/office/що-таке-word-aee9c7ff-f9c5-415f-80dc-103ad5e344d7> (дата звернення: 17.05.2025).
39. MidJourney. URL: <https://www.midjourney.com/explore?tab=top> (дата звернення: 17.05.2025).
40. Rebel Redux Font. URL: <https://www.dafont.com/rebelredux.font> (дата звернення: 17.05.2025).
41. 9 найкращих ШІ-генераторів зображень. URL: <https://claspo.io/ua/blog/9-best-ai-image-generators/> (дата звернення: 10.05.2025).